

Univerzita Karlova v Praze

Filosofická fakulta
katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Magdalena Ranková Lukasová

Využití internetu ve výuce anglického jazyka

Internet Use in Teaching English Language

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Využití internetu při výuce anglického jazyka“ vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové prameny uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze dne 20. 7. 2009

.....
Magdalena Ranková Lukasová

Anotace

Bakalářská práce se zabývá využitím internetu ve výuce obecně i ve výuce anglického jazyka. Sestává z části teoretické, kde popisuje internet jako takový, teoretická východiska pro použití internetu v edukačním procesu, potřebu zavádění informační výchovy do škol a mapuje současný stav problematiky z hlediska dostupnosti literárních pramenů. Následuje praktická část, kde čtenář najde odkazy na webové stránky, které je vhodné použít ve výuce angličtiny, především jako druhého jazyka.

Klíčová slova

anglický jazyk, e-learning, informační výchova, internet, internetový portál, plány lekcí, vyučovací proces, výuka, webová stránka

Summary

Bachelor's thesis deals with using the Internet in education in general and in teaching the English language. It consists of a theoretical part, which describes the Internet, a theoretical background for the use of the Internet in educational process, the need for implementation of information education in schools and showcases the current state of problems in terms of availability of literary sources. This part is followed by a practical part, where reader can find links to Web pages, which are appropriate to use in teaching English, especially as a second language.

Keywords

English language, e-learning, Information literacy, Internet, Internet portal, lesson plans, teaching process, teaching, website

Obsah

Úvod	7
1 Využití internetu ve výuce jako teoretický problém	8
1.1 Internet jako nový civilizační fenomén	8
1.1.1 Internet - největší encyklopedie na světě	8
1.1.2 Internet - informační superdálnice	9
1.1.3 Internet - skladiště odpadu	9
1.1.4 Internet - fenomén budoucnosti	9
1.2 Objevení internetu v rámci české pedagogiky	11
1.3 Zavádění informační výchovy do škol	13
1.4 Pedagogicko-psychologické aspekty při využití počítačové techniky ve výuce .	15
2 Internet jako praktický pomocník učitele	18
2.1 E-learning	18
2.1.1 LCDS	19
2.1.2 Elektronické portfolio	19
2.2 Projektová výuka, eTwinning	21
2.3 Sborovny a jiné metodické portály pro učitele	24
2.4 Generátor (nejen) testů	26
2.5 Užitečné stránky pro výuku anglického jazyka	27
2.5.1 Use of English (gramatická část)	27
2.5.1.1 <i>Help for English - Gramatika</i>	28
2.5.1.2 <i>English on the Internet</i>	30
2.5.1.3 <i>Guide to Grammar and Writing</i>	30
2.5.1.4 <i>British Council Grammar games</i>	31
2.5.1.5 <i>Activities for ESL Students</i>	31
2.5.2 Reading Comprehension (čtenářské dovednosti)	31
2.5.2.1 <i>ABCteach</i>	32
2.5.2.2 <i>About.com: English as a 2nd Language</i>	33
2.5.2.3 <i>RHL School</i>	34
2.5.2.4 <i>CNN, BBC</i>	34
2.5.3 Listening (poslech)	34
2.5.3.1 <i>British Council - Podcasts</i>	35

2.5.3.2	<i>BBC Learning English</i>	36
2.5.3.3	<i>The Bob and Rob Show</i>	36
2.5.3.4	<i>5 Minute English</i>	36
2.5.4	Writing (písemný projev)	37
2.5.4.1	<i>ESL-Galaxy.com</i>	37
2.5.4.2	<i>Creative Writing</i>	38
2.5.4.3	<i>About.com: English as a 2nd Language - writing skills</i>	38
2.5.4.4	<i>Englishjet.com</i>	38
2.5.4.5	<i>ICQ, chat room</i>	39
2.5.5	Speaking (ústní část a reálie)	40
2.5.5.1	<i>ESLgold.net</i>	41
2.5.5.2	<i>Speak English Today</i>	41
2.5.5.3	<i>Factmonster.com</i>	42
2.5.5.4	<i>The British Monarchy</i>	43
	Závěr	44
	Seznam použité literatury	45
	Přílohy	48

Seznam použitých zkratk

ESL English as a Second Language (Angličtina jako druhý jazyk)

EU Evropská unie

FF UK Filosofická fakulta Univerzity Karlovy

ICT Information and Communication Technologies (Informační a komunikační technologie)

LCDS The Learning Content Development System

PC Personal Computer (Osobní počítač)

RVP Rámcový vzdělávací program

RVP pro ZV Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

ŠVP Školní vzdělávací program

VÚP Výzkumný ústav pedagogický

Úvod

Téma internetu a jeho využití ve výuce je mi blízké, protože se jím zabývám ve své praxi učitele anglického jazyka již několik let. Dalším důvodem je fakt, že se již dlouhodobě věnuji nejrůznějším alternativním způsobům výuky a jejich zavádění do vyučovacího procesu. Mimo jiné jsem nedávno úspěšně ukončila kurz „RWCT — Čtením a psaním ke kritickému myšlení“. Na tomto základě jsem se začala dívat i na využití internetu poněkud jiným pohledem. Na učitele totiž není jen bezduché používání tohoto moderního edukačního nástroje, ale je třeba, aby se učitel stal žákovým průvodcem na internetu a naučil ho s ním správně pracovat.

Celá práce je rozdělena do dvou hlavních částí — teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá fenoménem internetu obecně a snaží se vysvětlit také psychologické a pedagogické aspekty dané problematiky. Zcela jistě nejsou pokryty všechny oblasti zkoumání, ale to ani není cílem práce. Co se týče literatury, práce vychází především z českých monografií a odborných článků, které jsou běžně dostupné českému čtenáři. Dostupnost zdrojů je i jedním z hlavních atributů práce.

Další, praktická část, se věnuje již využití internetu ve výuce anglického jazyka a jedná se vlastně o metodickou příručku pro praktikující učitele základních a středních škol. Je rozdělena na několik kapitol věnujících se problematice e-learningu, projektové výuky pomocí počítače a také na části odkazující učitele na webové stránky metodických portálů a tzv. testmakerů. Poslední část je rozdělena dle pěti hlavních jazykových dovedností — čtení, psaní, poslech, gramatika, ústní část. Nalezneme zde mnoho námětů do výuky a odkazů na webové stránky, které je možné ve vyučování použít.

Práce samozřejmě není vyčerpávající. Jde spíše o jakési nat'uknutí problematiky a částečné návrhy na její řešení. Určitě pro některé čtenáře vyvstane mnoho otázek a na některé jistě nenajde odpověď. Jde přece jen stále ještě o něco nového a ne zcela prozkoumaného. Přesto se práce snaží být návodem a příručkou pro běžného praktikujícího učitele cizích jazyků.

Ráda bych také poděkovala svým studentům, na kterých jsem si mohla některé nápady vyzkoušet, za jejich někdy až neúprosnou, ale podnětnou kritiku. Také zde byli mí kolegové, kteří mě zásobovali nesčetnými nápady. Nakonec bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce, Doc. PhDr. Haně Kasíkové, Csc., která mě inspirovala k napsání tohoto tématu při svých úžasných přednáškách didaktiky, za její připomínky a náměty.

1 Využití internetu ve výuce jako teoretický problém

1.1 Internet jako nový civilizační fenomén

O tom, co znamená slovo internet netřeba dlouze polemizovat. Téměř každý z naší generace někdy na internetu byl a umí si představit, o co se jedná. Podle názoru B. Brdičky „*tak jako telefon spojuje na dálku lidi, tak internet spojuje na dálku počítače.*“ (Brdička, 2003, s. 18). Jde v podstatě o „*otevřenou celosvětovou počítačovou síť, do které se volně připojují stále další počítače, které nesou informace a poskytují uživatelům různé služby.*“ (Drahovzalová, 2001). Internet nemá žádný pevný bod, žádnou předem danou strukturu, žádné centrum. Jde o volné seskupení různých malých sítí do jedné velké. Internet není ani nikým řízen, takže poskytuje prostředí, kde se volně a bez jakékoliv cenzury mohou šířit informace a služby rozmanitého druhu. Na jedné straně jde o informace seriózní, například výsledky vědeckého zkoumání, na straně druhé není problém na síti najít informace nejrůznějšího, někdy i deviantního charakteru.

Dopad internetu, jako světové webové sítě, není těžké změřit. Zcela jistě je obrovský a zasahuje do veškerých oblastí lidského života. Internetové pojmy již pronikly do běžné mluvy. Někdy se také hovoří o dnešní generaci jako o „generaci tečka com“. Internet má rovněž velký sociologický dopad, zejména na mladší generace. Pojd' me se nyní podívat na některé aspekty internetu podrobněji.

1.1.1 Internet - největší encyklopedie na světě

Někomu se může zdát, že je toto tvrzení výstižné a možná i nevyvratitelné, ale opak je pravdou. Je samozřejmé, že na internetu můžeme nalézt informace všeho druhu, ale knižním encyklopediím se internet může jen těžko vyrovnat v systematičnosti a ověřenosti informací. Zatímco v knižní podobě můžeme najít hesla celkem srozumitelně pod jednotlivými písmeny abecedy nebo pod hesly kapitol, internet je v tomto ohledu značně chaotický a nepřehledný. Také je tu problém s kvalitou podaných informací. Zatímco tištěnou podobu encyklopedie vytvářejí odborníci, na internetu může publikovat každý bez rozdílu. To může vést k mylným názorům nebo nepřesnostem, citovému zabarvení informace a dokonce i k naprostým lžím. Výhodou takové elektronické encyklopedie je ale fakt, že se zde místo jednoho názoru setkáváme s názory z mnoha stran. Naopak problémem je složitost vyhledávání. Není tak jednoduché se na webových stránkách zorientovat a najít tu správnou informaci hned. Většinou nás hledání

zavede i na stránky, které vůbec nechceme otevírat. Nejsem přesvědčena o tom, jak tvrdí někteří odborníci, že nastal soumrak tištěného média. Dokud nebude internet nějak systematicky zpracován, což se myslím nestane, není se čeho obávat. Jak píše D. Šmahel: „*Množství tištěných informací se odhadem zdvojnásobuje každých 8 let. A jak to teprve bude s informacemi vyskytujícími se v elektronické podobě na internetu? Je však v silách kohokoliv nebo čehokoliv takovouto záplavu informací jakýmkoliv přijatelným způsobem zpracovat? V této souvislosti se mluví o pocitu „zaplavení informacemi“, který se může vůči jednotlivci a jeho identitě projevat až ohrožujícím způsobem.*“ (2003, s.44). Oba způsoby vyhledávání informací však stojí vedle sebe jako rovnocenní partneři a je jen na nás, jakým způsobem budeme k jejich vyhledávání přistupovat.

1.1.2 Internet - informační superdálnice

Opět další fakt, který je nutno vyvrátit. Ano, je pravda, že internet je informační superdálnice, ale zdaleka to k jeho vysvětlení nestačí. Už v začátcích internetového spojení, na počátku 90. let 20. století, sice šlo o výměnu informací, ale především o samotný akt výměny informací mezi lidmi online na různých místech světa (srov. March, 1998). Internet je především o setkávání lidí, o kontaktech, o sdílení informací a materiálů, o nápadech. V dnešní době se stává, vedle mobilního telefonu, hlavním komunikačním nástrojem. Lidé se mohou spojovat na tisíce kilometrů daleko naprosto bez problémů a navíc zdarma. Sdílejí své soukromí, vytvářejí si profily na různých sociálně laděných serverech a podobně. Nebezpečí tkví ve ztrátě identity a soukromí a fragmentaci osobnosti (srov. Šmahel, 2003). Lidé se rádi na internetu schovávají za přezdívky a vymyšlené identity a prožívají díky tomu zcela nové situace. Na jedné straně nesmírná svoboda projevu, na straně druhé ztráta soukromí a také svým způsobem kontrola. Člověk po sobě zanechá po použití internetu mnoho digitálních stop a informací především o sobě, což může být někdy nebezpečné.

1.1.3 Internet - skladiště odpadu

Kromě informací nalezneme na netu také mnoho neužitečného „odpadu“. Díky nekonečné velikosti sítě a nepřítomnosti jakýchkoliv kontrolních orgánů na internetu zůstává téměř vše, co tam kdy lidé uveřejnili. Nemusí jít jen o odpad ve skutečném slova smyslu — stará reklama, spamy, hoaxy a podobně, ale například i o neověřený badatelský výzkum, nedokončené argumentační práce, včerejší poštu a podobně. I díky tomu se zdá, že je internet nepřehledný a chaotický.

1.1.4 Internet - fenomén budoucnosti

Zcela jistě je třeba se smířit s tím, že internet se bude neustále technicky zdokonalovat a bude přinášet stále širší možnosti svého uplatnění v běžném lidském životě. Určitě je již nyní

výtečným pomocníkem při některých každodenních úkonech. Jsme schopni se jednoduše podívat na informace o státních úřadech, poslat peníze pomocí e-bankingu, vzdělávat se v nejrůznějších oborech, pracovat díky e-worku,¹ objednat si nákup z přílehlého obchodního centra, a to vše bez nutnosti opustit pohodlí svého domova. Nesporné výhody má internet například pro tělesně postižené občany, kterým se díky síti daří spojit se s okolním světem. Další plus je samozřejmě dostupnost informací intimního charakteru. Člověk s problémem podobného druhu se pod rouškou anonymity může poradit s odborníky online a nemusí se již více se svým trápením skrývat.

Pozitivních aspektů internetu bychom našli opravdu mnoho, stejně jako negativ. Žijeme v informační společnosti a i „význam práce se posouvá od práce s hmotou a surovinou k práci s informacemi, přičemž i sám člověk nabývá na významu jako nositel a zpracovatel informací.“ (Sak, 2007, s. 88). Proto je nutné počítat i s jistou přeměnou a přizpůsobením vzdělávacího systému moderním potřebám lidstva. Jaké úkoly klade informační revoluce na učitele² je popsáno v kapitole 1.3.

¹Pojem e-work znamená práci z domova, právě s využitím počítače a internetového připojení. Pracovník je ve spojení s kolegy a nadřízenými online (srov. Sak, 2007).

²Učitelem se v celé práci myslí praktikující učitel běžné české základní nebo střední školy.

1.2 Objevení internetu v rámci české pedagogiky

Jak je uvedeno výše, internet se zcela jistě stal součástí našich životů a nelze ho přehlížet. Není proto možné, aby byl přehlížen pedagogickou obcí. Učitel se jednoduše musí smířit s tímto faktem, aby byl schopen porozumět dnešním studentům, mohl s nimi držet v jistém slova smyslu krok, aby neztratil svou autoritu tím, že se neorientuje v moderním světě. Využití internetu klade ovšem na učitele nejen nároky na úroveň jeho počítačové gramotnosti, ale i na didaktické znalosti a potřebu neustálého sebevzdělávání. Internet ve výuce nemusí být do budoucna jen pouhou výpomocí vzdělávání, ale bude-li používán efektivně, může způsobit přímo revoluci ve vzdělávání. Na příslušných úřadech je, aby zajistili učitelům potřebnou podporu, příslušné vzdělání a motivaci.

Česká pedagogika kupodivu reagovala na rozmach počítačů (PC) a internetu a jejich využití jako vzdělávacího prostředku poměrně rychle. První odborné studie začaly vycházet již v polovině 90. let minulého století. Problematikou se zabývali a zabývají například B. Brdička, působící na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy, nebo P. Sak, prorektor Středočeského vysokoškolského institutu. Při bližším pohledu ale zjistíme, že z pozice učitele je dostupná literatura k dané problematice značně nedostatečná. Zatímco na počátku vycházely publikace, které se zabývaly spíše technickými parametry a vysvětlováním toho, co to je počítač a internet (např. Černochová, Komrska, 1998), dnes se téměř veškeré studie a publikace věnují praktické stránce a výčtu internetových stránek určených k výuce (např. Kusala, 2000). Problémem také je, že vydaných monografií je málo, spíše najdeme články roztroušené v pedagogických periodikách. Informace, které téměř zcela chybí, jsou pedagogicko-psychologického charakteru a také didaktické materiály. Moderní didaktiky jednotlivých předmětů, které by obsahovaly i využití technologických prostředků nejsou k dispozici vůbec. Právě proto došlo, zdá se, v uplynulých letech k určitému podcenění významu implementace technologií do výuky.

Díky akčnímu plánu ministerstva školství „Škola 21“, který předpokládá zavádění počítačů do všech škol a podporu a další vzdělávání pedagogických pracovníků v informačních a komunikačních technologiích (ICT), se dostupnost informací pomalu mění. Spíše než o vydávání nových monografií ale jde o přísun evropských peněz na grantové projekty a různé konference a fóra řešící tuto problematiku³. Nicméně i autoři akčního plánu si uvědomují naléhavost řešení problematiky. Hlavní změny vidí v proměně způsobu vnímání informací mladou generací, v prohlubování digitální propasti mezi skupinami žáků z různých sociálních prostředí a v přesvědčení mnoha lidí, že není třeba se učit tolik učiva z paměti. Faktem rovněž je, že se nepodařilo vyvážit míru používání počítačové techniky studenty v domácím a školním prostředí.

Zde jsou hlavní cíle plánu pro období 2009-2013:

- *do vzdělávání pedagogických pracovníků promítnout současný vývoj s cílem ovlivnit metody implementace technologií ve výuce;*

³Jde například o grantový projekt s názvem „Moderní učitel se multimediálními technologiemi nebojí“ (srov. Poděpřelová, 2009) nebo o konferenci „Počítač ve škole 2009“.

- *sladit využití vzdělávacích technologií s probíhající reformou (implementace do ŠVP) i s ověřováním výukových výsledků žáků (státní maturita);*
- *podpořit maximální vliv pedagogů na obsah aktivit realizovaných žáky prostřednictvím vlastních technických prostředků ve školním i mimoškolním prostředí;*
- *komplexně se zabývat všemi kompetencemi potřebnými pro život v 21. století (platné doporučení EU je v závěru 1. části předkládaného materiálu) se zvláštním důrazem na klíčové priority uvedené v tomto dokumentu (zejména matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií);*
- *věnovat zvýšenou pozornost etice využití technických prostředků s cílem minimalizovat jejich zneužívání a posílit internetovou bezpečnost;*
- *zajistit realizaci státní informační politiky ve vzdělávání tak, aby byly všem žákům vytvořeny srovnatelné podmínky a nedocházelo k významným sociálním dopadům způsobených rozvířením se digitální propasti.“ (2009, s. 2-3)*

Jak je vidět, konečně se o problematiku koncepčně zajímají i příslušné úřady, tak snad se běžný učitel dočká nějaké metodologické podpory pro využití internetu ve své pedagogické praxi. Provádění změn ovšem určitě nebude snadné a vyžaduje aktivní účast učitelů a širokou diskusi odborníků a veřejnosti.

Co se týče zahraniční literatury, ani zde neexistuje výběr pro běžného českého učitele. Pokud do katalogu národní knihovny (nebo i do knihovny anglistiky a amerikanistiky FF UK) zadá heslo „Internet in teaching“ nebo „Internet in education“, nevypadne mu zhora nic. Pod heslem „e-learning“ najde několik publikací, ale jde o to, že není jasné, v jaké šíři autor vnímá tento pojem. Jediné informace mu poskytne zase zpětně internet, kde se na některých zahraničních webových stránkách může dozvědět alespoň pár informací o využití internetu ve výuce. Opět se ale jedná vesměs o rádce praktického charakteru a ne o ucelnější didaktické materiály. Na některých serverech najde návody na výuku společně s teoretickou základnou (některé odkazy viz. kapitola 2.5), ale v mnoha případech nejsou přímo zaměřeny na spojení internetu a výuky.

Zdá se tedy, že si ještě budeme muset počkat, než nějaké změny nastanou. Například P. Sak vidí největší slabinu ve faktu, že vysoké školy nevychovávaly budoucí učitele k používání informačních technologií ve výuce. I on se kloní k názoru, že je „*třeba k problematice e-learningu⁴ rozpracovávat specifickou didaktiku.*“ (Sak, 2007, s. 169).

⁴P. Sak vnímá e-learning v nejširším slova smyslu, a to jako obecné využívání ICT v edukačním procesu.

1.3 Zavádění informační výchovy do škol

Zdá se, že lidstvo postoupilo z období informační revoluce do období informační krize. Jsme zavaleni informacemi téměř neustále a ze všech stran. Dostupnost informací je vyšší než kdykoliv předtím. Umožnil to zejména rozvoj nových technologií a především zavedení internetu pro širokou veřejnost. Je proto nutné se zamyslet nad tím, jak informace zpracovávat, třídít, hodnotit a podobně. V tom nám může pomoci informační výchova.

Cílem informační výchovy je naučit uživatele vyhledávat a efektivně využívat informační zdroje, a to nejen tištěné, ale i elektronické. V akademickém prostředí se připojuje další úkol: vytvořit návyk pravidelného sledování odborné literatury a umět využít její znalost při studiu a psaní odborných textů. Co by měl umět žák například na základní škole, naznačuje Rámcový vzdělávací plán (RVP) pro základní vzdělávání ve svých klíčových kompetencích, a to zejména v kompetenci komunikativní:

„Na konci základního vzdělávání žák:

- *formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu*
- *naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje*
- *rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění*
- *využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem*
- *využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi“ (RVP pro ZV, 2005, s.13)*

To, co by mělo ovlivňovat změnu výuky není překotný vývoj techniky, ale změněný způsob zacházení s informacemi. Informační výchova proto pracuje s několika oblastmi, které jsou jejím cílem:

- správný výběr informačních pramenů (co hledat)
- strategie vyhledávání informací (jak vyhledávat a kde)
- hodnocení a zpracování informací (nutnost kritického přístupu k informacím, oceňování a určování jejich hodnoty, schopnost rozlišování podstatného od nepodstatného)
- ukládání a využívání informací (schopnost organizace textu, vytváření a funkční vedení poznámek, samostatnost při vytváření textu) (např. Kalhoust, Obst, 2002; Vališová, Kasíková, 2007; Rambousek, 2003)

Není totiž v silách člověka věnovat se všem informacím a všechny je náležitě zpracovat. Proto může pomoci informační výchova. „*Hovoří se o tzv. druhé gramotnosti, kterou musí získat nejdříve učitele a hned po nich jejich žáci.*“ (Kalhous, Obst, 2002, s. 342). To, že využití technologií zásadně ovlivní edukaci ve třetím tisíciletí je více než jasné. Jedním z nejtěžších úkolů bude na tyto změny připravit učitele. Je proto nezbytné, aby se výukou informační technologie zabývali již při přípravě na své povolání na vysokých školách.

1.4 Pedagogicko-psychologické aspekty při využití počítačové techniky ve výuce

Vzhledem k určité novosti počítačů a jejich používání není tato oblast ještě zdaleka dostatečně prozkoumána z psychologického a pedagogického hlediska. Co se týče psychologie, je mnohem častěji poukazováno na negativní dopady využívání ICT na lidskou osobnost, například při dlouhodobém hraní násilných počítačových her. Někteří odborníci poukazují na fragmentaci osobnosti (např. Turkle, 1995), ztrátu identity a soukromí, na určitou zahlcenost informacemi. Používání ICT ve výuce by se proto nemělo stát hlavním nástrojem učebního procesu, ale v popředí by měly stát především pedagogické hodnoty učebních projektů.

Moderní psychologie věří, že emocionální aspekty osobnosti, které se podílejí na učebním procesu, jsou stejně důležité jako aspekty kognitivní (srov. Dobrovská, Semrád, Vobořilová, Vaněček, Andres, 2003). Využití informačních technologií by mělo hrát především úlohu aktivizační. Osobně se přikláním k názoru, že ideálního využití těchto prostředků je možno dosáhnout ve fázi evokace,⁵ kdy dochází k zaujetí studenta pro nové téma. Rozhodně by ale neměl digitální výukový program zcela nahradit klasickou učebnici, ale měl by podněcovat aktivní roli studenta, pomoci mu v pochopení souvislostí a nabídnout mu kreativní úkoly, které by mohl samostatně řešit. Tím se dostáváme k problematice autonomního učení, které si popíšeme následně.

Jedním z fenoménů posledních let je přechod od transmisivního ke konstruktivistickému způsobu výuky. Zatímco transmisivní vyučování je založeno na jasném vymezení autority učitele jako jediného nositele a předavatele informací, konstruktivistický způsob „*vidí poznání jako konstrukci, výstavbu vlastního poznání*“ (Kasíková in Vališová, Kasíková, 2007, s. 122) a zaměřuje svou pozornost od učitele k žákovi.⁶ Mezi jeho hlavní zásady patří zvyšování vlastní motivace k učení, hledání souvislostí mezi různými poznatky i mezi starými a novými poznatky, aplikace různých výukových metod, individualizace, samostatnost, zapojování okolí do spolupráce, aktivita (např. Brdička, 2003). Z výčtu je jasné, že využívání informačních a komunikačních technologií v té správné míře nám může v zavádění konstruktivistického přístupu velmi pomoci.

Pro vyjasnění přikládám seznam výhod použití počítačů, tak jak je vidí A. Vališová:

- „*počítač umožňuje respektovat individuální tempo učebních činností žáků;*
- *umožňuje předkládat žákům programy různé náročnosti (různě obtížné úkoly a cvičení);*
- *realizuje zobrazovací možnosti, může se programovat postupnost i pohyb;*

⁵Evokace je součástí třífázového modelu vyučování E-U-R, tedy evokace – uvědomění si významu – reflexe, na jehož principu stojí program RWCT – Čtením a psaním ke kritickému myšlení. Více informací o tomto programu je možno nalézt na webových stránkách www.kritickemysleni.cz, nebo v příručkách Kritického myšlení vydávaných občanským sdružením Kritické myšlení.

⁶Jak píše L. Ďurič již v roce 1979: „*Místo mechanického vštěpování učebních prvků do paměti bude se v budoucnosti třeba zaměřit na učení se logickým souvislostem, orientačním informačním bodům a zpracovatelským formám – algoritmům a strategiím.*“ (s. 163)

- *spravedlivě hodnotí, tím i vhodně motivuje žáky k činnosti;*
- *umožňuje učitelům i žákům vydávání vlastních textů;*
- *umožňuje učitelům samostatný výběr doplňujícího učiva na páskách pro počítač a video-magnetofon;*
- *motivuje žáky k práci s technickými přístroji.*“ (Vališová, Kasíková, 2007, s. 219)

Je třeba ještě doplnit, že studentům také pomáhá v nacházení souvislostí (informace jsou dostupné hned a z mnoha různých hledisek) a v zapojování svého okolí do spolupráce (počítač je především komunikativním nástrojem).

Důležitým aspektem konstruktivistického přístupu je ovšem změna vztahu učitel-žák. Vývoj postupuje směrem k tomu, aby se z učitele stal spíše průvodce na studentově samostatné (autonomní) cestě k získávání znalostí. *„Žák je autonomní tehdy, jestliže přijímá funkce učitele a sám je provádí. To tedy znamená, jestliže je schopen rozpoznat vlastní potřeby, formulovat cíle, vybírat obsahy, používat efektivní učební strategie, obstarat si učební materiály, identifikovat jiné zdroje a pro své učení je využívat a sám své učení organizovat, řídit, kontrolovat a evaluovat.“* (Peters in Janíková, 2006, s. 20). Toto je ale samozřejmě úkol pro učitele. Od něho musí vzejít snaha žáka tomuto postupně naučit. Osobně si myslím, že ideální by bylo, pokud by se lidé takto definované samostatnosti učili již od prvních tříd základní školy, postupně by jejich autonomie vzrůstala až by se nakonec stali celoživotně učícími se jedinci, tak jak to předpokládá dnešní společnost. Autonomii je třeba chápat jako schopnost učit se samostatně, ale také jako schopnost učit se v kooperaci s jinými lidmi. Zapojení technologií do „učení se autonomii“ je samozřejmě nutné a vzhledem k rozvoji technologií také žádoucí. *„Rozhodujícím faktorem ale zůstává, jakým způsobem jsou technologie do výuky integrovány, jak dokáží umocnit kladný účinek vybraných aktivit.“* (Bláhová, 2006, s. 286). Toto pole ale ještě není dostatečně prozkoumáno a teprve čeká na závěry dlouhodobějšího výzkumu.

Vrať me se ovšem i k negativním aspektům využití počítačů ve výuce, opět dle A. Vališové:

- *„nedostatečná citová výchova;*
- *redukce psané a mluvené řeči;*
- *omezování divergentního myšlení (přílišné přizpůsobování se určitým pravidlům a modelům, upřednostňování operací, které mají jasné podmínky, postuláty, ze kterých se odvozuje jeden správný závěr);*
- *absence přímého pozorování (nová informační technika stále více podává poznatky zprostředkovaně, chybí přímé pozorování života, poznávání lidí, přírody, věcí, myšlenek);*
- *snižuje se socializace člověka, pobyt a styk s lidmi, návštěvy kulturních zařízení;*
- *problém rozvíjení tvořivosti a hodnotícího myšlení atd.*“ (Vališová, Kasíková, 2007, s. 219)

Je jasné, že celá problematika klade na učitele poměrně velké nároky, co se týče zhodnocení efektivity výuky pomocí počítače. Jak již bylo uvedeno v kapitole 1.2 je potřeba, aby se pedagog v tomto oboru neustále vzdělával, ale také samostatně nacházel vhodné způsoby zavádění a využití ITC ve své praxi.

2 Internet jako praktický pomocník učitele

Digitální svět nabízí nepřeberné množství nápadů, návodů a pomůcek pro učitele nejen anglického jazyka. Zorientovat se v něm je někdy velmi obtížné, vzhledem k množství a různé kvalitě informací a materiálů. V této praktické metodické příručce se pokusíme nastínit alespoň některé základní možnosti využití internetových prostředků pro pedagogické pracovníky.

Možností se nabízí hned několik, od vytvoření e-learningového prostředí až po využívání jednotlivých stránek a portálů určených právě k výuce cizího jazyka. Pokusíme se alespoň dotknout některých témat využití tohoto digitálního média. Začneme u obecných, metodických portálů určených široké pedagogické obci a výčet zakončíme stránkami určenými přímo pro učitele anglického jazyka. Rozhodně se nejedná o výčet úplný, zde je vhodné spolupracovat s další literaturou, v níž jsou uvedeny další užitečné odkazy (např. Brdička, Rambousek). Také na většině uvedených portálů najdeme rozcestníky s dalšími podobnými odkazy.

2.1 E-learning

E-learning¹ neboli elektronické vzdělávání je jedním z nejpoužívanějších pojmů v souvislosti s využitím počítačů a internetu při výuce. Přesto však neexistuje jednoznačná charakteristika a vymezení tohoto pojmu. Pojem je často spojován s distanční formou vzdělávání. Pro některé odborníky představuje e-learning nejširší uplatňování informačních a komunikačních prostředků ve výuce, jinými je pojetí chápáno v užším slova smyslu, a to jako připravený online kurz, webová stránka, virtuální třída a podobně. Protože se úvodní část práce zabývá uplatněním internetu ve výuce obecně, zaměříme se právě na užší vymezení.

E-learningové prostředí je při tomto vymezení prostředím, kde žák pracuje samostatně, bez přítomnosti učitele, většinou online. Prostor je učitelem vytvořeno a na základě jeho instrukcí v něm žáci pracují. Následně dojde k vyhodnocení výsledků učitelem, které žák ihned vidí. Nejčastěji je e-learningu využíváno ve vysokoškolském prostředí, nejméně na základních školách (srov. Sak, 2007). Někteří odborníci negativně hodnotí nepřítomnost učitele, a tím asociálnost vztahu učitel-žák. Pojd' me se ale na věc podívat z trochu jiné stránky.

Osobně se přikláním k názoru, že e-learningové prostředí je velmi vhodné při využití na vysokých školách, kde se předpokládá samostatnost studenta a také jeho jiné závazky, tudíž

¹V literatuře se můžeme setkat s několika způsoby psaní tohoto pojmu – e-learning, eLearning, e-Learning. Všechny způsoby užití jsou možné (např. Zlámalová, 2008).

potřeba vlastního časového rozvržení práce a studia. Na středních a základních školách tomu ale tak není. Žáci této věkové skupiny studují na plný úvazek a je to většinou jejich jediná skutečná povinnost. Do školy musí docházet pravidelně, takže není možné, aby se vytratila přímá interakce s učitelem. Zde je pak vhodné používat tzv. blended learning, to znamená využívat e-learning jako doplňkovou záležitost běžné výuky. Pokud půjde o jakékoliv využití informačních technologií ve výuce, vždy se bude týkat jen určité části vyučování. Učitel je přítomen, látku může vysvětlit, následně se použije počítač například na vyhledávání informací k zadanému úkolu učitelem. Pokud se ale jedná o úzké vymezení tak, jak je uvedeno v úvodu kapitoly, pak je ideální tohoto prostředí využít pro domácí přípravu studenta, vytvoření domácího úkolu nebo portfolio žáka. Ve všech těchto případech si může učitel jednoduchým způsobem zkontrolovat výsledky činnosti i z domova, nemusí například kontrolou domácího úkolu strávit půlku vyučovací hodiny, ale může se věnovat další látce nebo vysvětlování nepochopeného.

2.1.1 LCDS

Novinkou na trhu je e-learningový program pro učitele vytvořený firmou Microsoft, nazvaný „The Learning Content Development System (LCDS)“. Tento jednoduchý program si může zdarma stáhnout každý učitel na stránkách Microsoftu.² Tato počítačová firma se již několik let zabývá dalším vzděláváním učitelů a jejich podporou. Na některých školách dokonce vznikla centra Microsoftu a staly se tak certifikovanými partnery této firmy. Není proto divu, že Microsoft přišel s nápadem na vytvoření jednoduchého programu, který zvládne skutečně každý učitel. Po zaregistrování a stažení programu je možné vytvářet výukové interaktivní online kurzy. Učitel zde najde mnoho námětů a pomůcek k tvorbě testů, kvízů, her, úkolů a dalších aktivit. Také je zde velká galerie obrázků a animací, kterými je možno e-learningové prostředí oživit. Pokud si není učitel jist jak na to, pak zde najde i několik ukázkových prostředí s různými strukturami. Po vytvoření kurzu jen předá odkaz na webovou stránku svým žákům a zadává jim úkoly, které mají řešit. Celé prostředí je velmi jednoduché na přípravu i pro následnou práci žáků. Výhodou je také okamžité zhodnocení práce, což ocení především učitel, jemuž to nesmírně ušetří tolik potřebný čas.

2.1.2 Elektronické portfolio

Portfolio je progresivní a inovativní nástroj určený k hodnocení žáka. Jde v podstatě o soubor jeho prací, výukových materiálů a úvah, které má několik různých forem. Známe portfolio formativní (dokumentační), které má poskytovat žákovi průběžnou zpětnou vazbu, aby mohl vylepšovat svou práci nebo sumativní (ukázkové), které je podkladem pro závěrečné hodnocení a obsahuje nejlepší práce žáka, včetně jeho sebereflexe. O tom, jaké portfolio si žák vytvoří, většinou rozhoduje učitel na základě toho, co chce vlastně hodnotit, zda vývoj žáka nebo jeho

²Program je možné si bezplatně stáhnout na internetové adrese
<http://www.microsoft.com/learning/en/us/training/lcds.aspx#tab1>.

konečnou práci. O tom, na jakém principu portfolio funguje, nalezneme mnoho informací v literatuře (např. Nováčková, 2007).

Internet nám ale nabízí možnost elektronického portfolio, které by mohlo být oceněno právě učiteli cizích jazyků. Portfolio v elektronické formě totiž nezaznamenává pouze písemné projevy a práce žáků, ale také jejich mluvené slovo. Dnes již není žádným velkým technickým problémem nahrávat vlastní hlas přímo do počítačového prostředí. Pro žáka znamená takové uchování vlastního mluveného projevu ideální zpětnou vazbu pro hodnocení výslovnosti či používání slovní zásoby. Ideálně se do portfolio dají vložit i naskenované písemné práce nebo testy psané ve vyučovací hodině, úryvky poslechů, hodnocení od učitele a spolužáků, videa s přehranými rolými úkoly a podobně. Použití je vskutku neomezené. Výhodou elektronického portfolio je také fakt, že neklade žádné nároky na skladování, což může být někdy ve třídách problém. Také je pak možné lehce portfolio prezentovat ostatním, třeba i rodičům doma.

K vytvoření e-portfolia můžeme použít systém Moodle³ nebo MediaWiki. Další ze systému zvaný Mahara podrobněji popisuje ve svém článku D. Mudrák z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy „E-portfolio jako součást online vzdělávacího prostředí“. Také je možné využít prostředí virtuální třídy TwinSpace po registraci na portálu eTwinning.⁴ Vzhledem k náročnějším požadavkům na technickou vybavenost a zdatnost učitele je určitě lepší při tvoření elektronického portfolio spolupracovat s dalšími odborníky, například učitelem výpočetní techniky nebo školním správcem sítě.

³Moodle je i velmi rozšířeným systémem na vytváření e-learningových programů. Výzkumem Moodlu se zabývala např. J. Lišková (2006).

⁴Více o aktivitě eTwinning viz. 2.2 na následující straně.

2.2 Projektová výuka, eTwinning

„Projektová výuka patří v současné době k jedné z nejvíce rostoucích oblastí výukových metod vůbec. Dovoluje nejen aktivně zapojit studenta do práce, ale většinou též nacvičit týmovou spolupráci a zařadit mezipředmětové vztahy. Projektová výuka může mít mnoho rozmanitých podob a nelze ji zcela přesně definovat. Často se překrývá s výukovými aktivitami, pro něž se používá i jiné označení - např. globální či holistická výchova, otevřené učení, zážitková pedagogika atd.“ (Brdička, 2003, s. 60). I přesto, že se zdá, že projektové vyučování je něco nového a neotřelého, můžeme počátky rozpracování této problematiky najít již u Johna Deweye na počátku 20. století. Dewey se zabýval otázkou vnesení zkušenosti do žákového učení a odmítal do té doby rozšířené pamětní učení. Jeho progresivní pedagogika se orientovala na žáka nejen z psychologického, ale i ze sociálního hlediska (např. Singule, 1992, Kusala, 2000 aj.).

Podívejme se nyní na kritéria projektového vyučování dle amerických klasiků progresivní pedagogiky:

- „V učebním projektu mají žáci jistý vliv na výběr, případně bližší definici tématu. Proces učení s tímto aspektem se vyznačuje otevřeností. Program učení není před prováděním projektu do všech jednotlivostí pevně stanoven, takže žáci jím nemohou projít jako programem fixním a shora daným.
- Projekt souvisí s mimoškolní skutečností. Vychází z prožitků žáků a není jen zdánlivou nebo náhradní skutečností pro předepsané vyučování.
- Projekt staví na předpokladu, že žáci jsou na něm zainteresováni, pracují na něm z vlastního zájmu a bez vnější motivace a práce je baví.
- Učební projekty vedou ke konkrétním výsledkům, na jejichž základě mohou žáci získat nejen odpovídající poznatky a kvalifikaci, ale i z řešení vyplývající odměnu.
- Učební procesy obvykle překračují rámeček jednotlivých vyučovacích předmětů.
- Projekt se vyznačuje koncentrací na žáky; řešení projektu má přispět nejen ke vzdělávání žáků, ale i k utváření jejich charakteru.“ (In Singule, 1992, s. 20)

Pro srovnání se podívejme na kritéria popsaná moderními autory, což jsou v podstatě jinak formulovaná slova téhož:

Metoda projektového vyučování se vyznačuje především těmito znaky:

- je cílená, promyšlená a organizovaná
- je intelektuální (teoretická) i ryze praktická
- vyhovuje potřebám a zájmům žáků, ale též pedagogickému rozhodnutí učitele
- je koncentrována kolem základní ideje, základního tématu

- komplexně ovlivňuje žákovu osobnost
- vyžaduje od žáka převzetí odpovědnosti za vlastní učení
- je především „záležitostí“ dětí, pedagog vystupuje především v roli konzultanta, partnera
- nabízí celistvé poznání, zkoumá problém z různých úhlů pohledu
- má praktické zaměření a směřuje k upotřebení v životě
- výsledný produkt projektu posiluje smysl učení, důležité je i zaznamenávání průběhu — procesu učení
- je založen na týmové spolupráci dětí
- propojuje život školy se životem obce, širší společnosti (srov. Valenta, 1993)

V dnešní době se projektové vyučování uplatňuje především na základě požadavků RVP, které volají po zvládnutí klíčových kompetencí a propojení jednotlivých předmětů. Projekty mohou být různé a vytvořené dle různých kritérií. Existují krátkodobé i dlouhodobé projekty, třídní či školní, projekty lišící se svým zaměřením atd.

V mnoha případech se dnes neobejdeme bez využití počítače při zpracovávání projektu. Většinou se jedná o nějaké zpracování grafů, obrázků, doprovodných textů až po zpracování prezentace závěrečných výsledků. Ovšem často se využívá i internetu, a to pro získávání informací a také jako komunikačního nástroje.

Pro učitele je ideální, pokud s projektem začíná, podívat se pro inspiraci na jiné projekty. K tomuto účelu se využívají jak metodické portály, na kterých se dají najít ukázky projektů, tak i specializované stránky o projektovém vyučování. Zde jsou pro ilustraci odkazy na některé z těch českých:

<http://www.projektovavyuka.cz/Default.aspx>

<http://www.profilos.eu/Projektovavyuka/tabid/93/Default.aspx>

<http://www.rvp.cz/>

<http://zdenka-projekty.bdnet.cz/>

„Na zahraničních webových stránkách, zejména na stránkách univerzit (s označením edu) a na jiných serverech, najdete velké množství informací týkajících se projektového vyučování na všech stupních škol. Existují stránky speciálně věnované námětům školních projektů různého zaměření a úrovně.“ (Kusala, 2000, s. 52).

Pokud chce učitel cizího jazyka vytvořit projekt a využít k němu spolupráci s jinou školou Evropské unie, je ideálním pomocníkem eTwinning. Aktivita eTwinning je zaměřena na podporu spolupráce žáků i učitelů mateřských, základních a středních škol v rámci Evropské unie. eTwinning lze charakterizovat jako program, ve kterém dvě či více škol z různých zemí realizují vzdělávací projekt na dálku - prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Více podrobností o tom, jak program funguje, nalezneme v publikaci „eTwinning — vzdělávací projekty škol v Evropě / Česká republika“ vydaného Národním podpurným střediskem ve

spolupráci s nakladatelstvím Portál v roce 2007. Zde je návod převzatý přímo z portálu na to, co by měl učitel udělat pro přípravu projektu: *„Jestliže se rozhodnete pro spolupráci v rámci aktivity eTwinning, je třeba nejdříve najít partnerskou školu v EU a zvolit obsah (téma) partnerství. Zvolit téma můžete tak, aby sloužilo Vašemu předmětu, Vaší vzdělávající se skupině nebo tak, že bude možné spolupráci pojmout z pohledu více předmětů a práce na projektu tak bude přínosem pro celou školu. Ještě předtím, než začnete partnerskou školu hledat, pomůže Vám stanovit si kritéria pro její výběr: jaká by měla být věková kategorie žáků či studentů, z jaké by mohli být země, jaké jazyky by měli ovládat aj. Dále je důležité vzít při domlouvání projektu v úvahu realitu podmínek partnerské školy - rozvrh, období prázdnin, svátky, školní výlety, přístupnost počítačové učebny atd. Pokuste se získat pro spolupráci co nejvíce kolegů a uvažujte o možnostech mezipředmětového vyučování. Hlavně však nezapomeňte na své studenty, pro které by účast v projektu měla být zajímavá a přínosná.“⁵*

Učitel anglického jazyka jistě ocení, že v rámci projektu mohou jeho žáci komunikovat v angličtině, ať už v písemné či hlasové formě. Jak již bylo výše uvedeno, projekt by měl být přínosný především pro žáky a ne jen pro jejich učitele. Záleží jen na otevřenosti učitele, nakolik zapojí své žáky do přípravy samotného projektu a nakolik žáky motivuje k práci. Projektová výuka ale může být ve své podstatě velmi užitečná, záleží ovšem na mnoha faktorech zpracování.

⁵Celý text je dostupný z <http://www.etwinning.cz/article.php?story=20041130144335450> .

2.3 Sborovny a jiné metodické portály pro učitele

Nejen pro učitele cizích jazyků je na internetu k dispozici obrovské množství metodických portálů. Slouží k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků a větší informovanosti o novinkách a trendech ve vyučovacím procesu. Na mnoha z nich najdeme články odborníků zabývajících se pedagogickou problematikou, na jiných se zase samotní učitelé dělí o své poznatky a zkušenosti přímo z praxe. Důležitým metodickým portálem je jistě portál založený Výzkumným ústavem pedagogickým (VÚP) o Rámcových vzdělávacích plánech, a nejen o nich, RVP.cz. Dovolte mi citovat část úvodní stránky⁶ o poslání tohoto metodického portálu.

„Metodický portál

- *je zaměřen na podporu změn ve výchovně vzdělávacím procesu*
- *je určen pedagogům předškolního, základního, gymnaziálního i odborného vzdělávání*
- *uveřejňuje rámcové vzdělávací programy s komentáři a manuály pro tvorbu ŠVP*
- *přináší praktické náměty do výuky, příklady dobré praxe (příspěvky jsou honorovány)*
- *zprostředkovává informace o metodických a didaktických trendech u nás i v zahraničí*
- *vytváří prostor pro diskusi a přenos aktuálních informací*
- *uvádí odkazy na literaturu a webové stránky“*

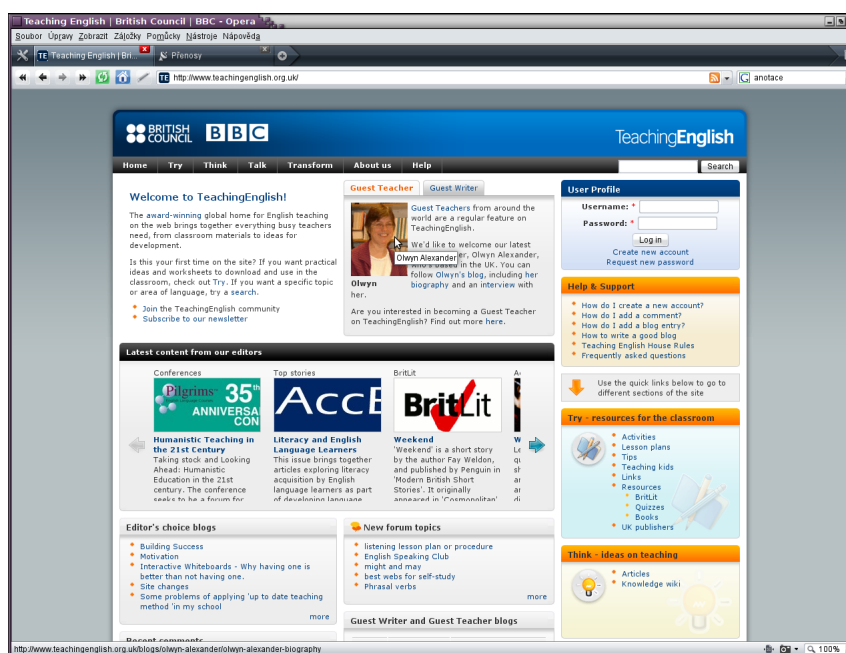
Informace se zde vybírají dle stupně a zaměření školy. Od RVP pro mateřské školy, přes základní školy, gymnázia, odborné vzdělávání až po speciální vzdělávání. Učitelé zde najdou mnoho podnětů ke své práci, ale portál je i jakousi informační základnou pro úspěšné zvládnutí právě probíhající školské reformy. Nejlepším způsobem orientace na serveru RVP.cz je mapa serveru, přístupná z adresy <http://www.rvp.cz/mapa>, kde najdete skutečně velmi přehledné rozvržení jednotlivých sekcí. Učitel cizích jazyků zde najde pod sekci „Metodická podpora — cizí jazyky“ praktické náměty do hodin, zajímavosti a další odkazy, teoretickou základnu, nápady jiných učitelů nebo digitální učební materiály.

Dalším užitečným metodickým portálem je „Učitelství spomocník“, jehož autory jsou pracovníci katedry informačních technologií a technické výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Spíše než náměty do hodin, zde najdeme články technického charakteru o zavádění ICT do škol. Některé úvahy jsou ale (upřímně řečeno) trochu přitažené za vlasy a v praxi zatím zcela nereálné. Jeden příklad za všechny: učitel, rozesílající z autobusu jedoucího ze školy v přírodě vzkaz všem rodičům o hodině návratu pomocí mikrobloggeru z mobilního telefonu, tzv. Twitteru. Obávám se, že je to zatím naprosto v nedohlednu a hlavně naprosto zbytečné nadužívání internetového prostředí, protože informace o návratu dětí ze školy v přírodě vědí rodiče předem, ještě před odjezdem. Spíše než sekce metodická podpora, pod kterou se právě

⁶Domovská stránka RVP je dostupná z www.rvp.cz.

skrývají články podobného charakteru, nám může být nápomocna sekce odkazník, kde najdeme užitečné odkazy rozdělené dle vyučovacího předmětu.

Metodickým portálem, zaměřeným přímo na výuku anglického jazyka, jsou stránky nazvané TeachingEnglish.⁷ Založila je Britská Rada společně s BBC. Zde najdeme především přímou podporu učitele angličtiny v jednotlivých vyučovacích hodinách. Pod položkou Try se skrývají aktivity a připravené plány hodin, rozcestník dalších užitečných odkazů, články a texty z britské literatury, texty učebnic pro učitele anglického jazyka a mnoho dalších. Položky Think a Talk jsou zaměřeny na metodickou podporu učitele a jeho vzdělávání v oboru, obsahují diskuse a teoretickou základnu pro výuku.

Obrázek 2.1: <http://www.teachingenglish.org.uk/blogs/olwyn-alexander/olwyn-alexander-biography>

⁷Portál je dostupný z <http://www.teachingenglish.org.uk/>. Podrobněji zpracované informace o jednotlivých sekcích portálu naleznete v kapitole 2.5 na straně 27.

2.4 Generátor (nejen) testů

Velkým pomocníkem učitele jsou tzv. testmakery. Jedná se o elektronické aplikace, které nám dovolují vytvořit pracovní listy, testy, kvízy, křížovky a podobně, dle našeho vlastního uvážení a zaměření hodiny. Výhodou oproti již hotovým materiálům, které najdeme na internetu je právě jejich přizpůsobení našim potřebám. Stránek, na kterých můžeme vytvářet podobné projekty, je mnoho.

Jedním z příkladů může být portál Easy Test Maker (<http://www.easytestmaker.com/>). Pro práci je nezbytné se zdarma zaregistrovat, ale díky registraci se dostaneme k výběru již předpřipravených testů, které si můžeme uzpůsobovat. Tato aplikace je velmi snadná k použití a navede každého i méně technicky zdatného učitele. Je možné generovat cvičení typu doplňovačka, výběr odpovědi z více možností, cvičení přiřazovací či dichotomická, otázky uzavřené i otevřené s libovolně dlouhou odpovědí a tak dále. Je možné umístit různá cvičení do jediného testu. Můžeme se k testům vracet a měnit je nebo použít některá cvičení či otázky do jiných testů. Samozřejmě je zde možnost doplnit test o vlastní pokyny pro žáky a rozdělit test do více částí. Po kliknutí na „Generate Alternate Version“ se nám zobrazí další alternativní verze stejného testu, což může učiteli usnadnit rozdělení žáků do skupin, aby při psaní testu neopisovali. Po ukončení generování si test jednoduše vytiskneme a použijeme přímo ve výuce. Možností se nabízí opravdu mnoho.

Na podobném principu pracuje i Puzzle Maker (<http://www.puzzlemaker.com/>). Jak název napovídá, jde o vytváření vlastních osmisměrek, křížovek, přesmyček a mnoha dalších. Opět se jedná o jednoduchou aplikaci, kterou každý bez problémů zvládne. Ne vždy se učiteli hodí již hotové křížovky a podobně, protože nemusí jít o zcela stejné téma, které probírá. Proto je v některých případech vhodné si je vytvořit sami. Ideální jsou pro výuku nové slovní zásoby nebo prostě jen pro oživení výuky.

Existuje také několik softwarových aplikací pro vytváření testů, ale většina z nich je zpoplatněna a vyžaduje větší znalosti. Výhodou je ale možnost použití online, což učiteli pomůže při vyhodnocování, protože to vlastně za něj udělá program. Nevýhodou všech těchto aplikací je samozřejmě velké množství času stráveného nad tvorbou. Věřím ovšem, že po několika vygenerovaných testech či křížovkách se tento čas zkrátí díky větší obratnosti učitele a znalosti prostředí. Rozhodně mohou být testmakery dobrým pomocníkem.

2.5 Užitečné stránky pro výuku anglického jazyka

Co mají společného připravovaná státní maturita z cizího jazyka, TOEFL, státní zkouška z angličtiny, Cambridge Certificate a další? Samozřejmě se ve všech případech jedná o zkoušku z anglického jazyka, ale mají společnou ještě jednu věc. Velmi se navzájem podobají ve své koncepci. Každá z těchto zkoušek se skládá z několika částí: čtenářských dovedností, gramatické části, písemné části, poslechu a ústní části. Pokusme se proto nalézt takové stránky a portály, které se budou držet tohoto dělení a pomohou nám jako učitelům s výukou jednotlivých částí.

2.5.1 Use of English (gramatická část)

Pojďme se podívat na jednu z částí, důležitou pro všechny známé zkoušky z anglického jazyka, a tou je gramatická část, neboli sekce nazvaná Use of English. Při výuce cizího jazyka gramatikou, byť jednoduchou, začínáme, abychom se mohli odrazit dále a proniknout do „vyšších pater“ daného jazyka. Bez základní znalosti gramatických struktur by nebyli žáci či studenti schopni přečíst a porozumět textu, či si poslechnout nahrávku. Klasickým způsobem, jak ve škole učit gramatickým jevům, je práce s učebnicí nebo cvičebnicí (workbook) a frontální výklad učitele, na kterém leží břemeno látku jasně a srozumitelně vysvětlit. Bohužel ne každý učitel cizího jazyka je pro toto dostatečně vybaven. Není to samozřejmě dáno jeho inkompetencí či neznalostí v daném oboru, ale může to být jednoduše způsobeno tím, že je právě kompetentní až moc. Na vysvětlenou: pokud učitel studoval cizí jazyk, studoval ho velmi důkladně a pečlivě, zná všechny možné varianty řešení a nejrůznější výjimky, a zde může nastat problém v tom, že ztrácí schopnost vysvětlit tak obtížnou věc, jakou gramatika bez pochyby je, jednoduše a věcně. Může se stát, že zahrne děti hned od počátku spoustou nesrozumitelných výrazů v domnění, že žáci přece znají gramatické výrazy z výuky českého jazyka a proto jim to musí být jasné. Tady by samozřejmě měla pomoci vhodně zvolená učebnice, kde je gramatika vysvětlena. Ale i zde může nastat problém s porozuměním vysvětlení. V některých učebnicích, jako například velmi rozšířený Headway (Oxford University Press), je dokonce gramatika vysvětlena pouze v anglickém jazyce, takže pokud žák nepochopí výklad od učitele, nemůže se mnohdy ani zpětně obrátit na učebnici, pokud není jeho jazyková výbava dostatečná. Dejme tomu, že žák pochopil gramatický jev a je potřeba ho tedy procvičit. Tady nastupuje cvičení v učebnici nebo ve workbooku. Cvičení můžeme zadat jako domácí úkol nebo ho dáme studentům vypracovat v hodině samostatně či dohromady a pak následuje kontrola. Žáci sice splní daný úkol, ale jen velmi neradi a neochotně. Také pokud dojde k tomu, že následná kontrola proběhne pouze tak, že učitel řekne, jak to mělo být a nevysvětlí u toho proč, zcela nám vypadne zpětná vazba.

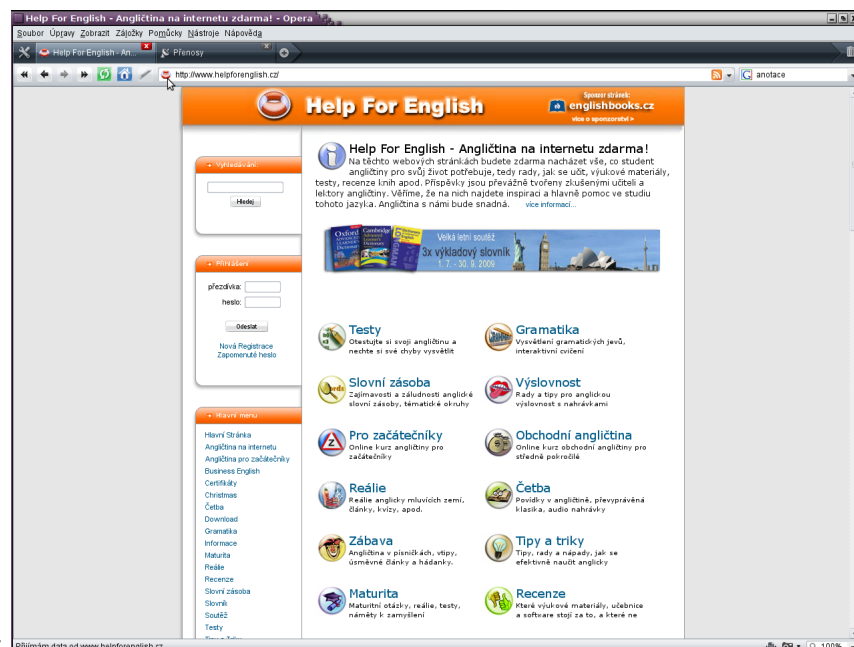
Předešlé řádky byly tak trochu odstrašujícím příkladem, ale samozřejmě ne každý učitel je stejný a jistě je mnoho takových, kteří dokážou látku bez problémů vysvětlit a následně ji s žáky dobře a důkladně procvičit. Nicméně nezáměr a nuda ze strany žáků často zůstává. Zde by mohl být dobrým pomocníkem právě internet. Najdeme zde mnoho stránek zabývajících se vysvětlením a procvičením gramatiky, na nejrůznějších úrovních, od začátečníků až

po pokročilé. Webové stránky mohou být využity při samostudiu, ale i přímo v hodinách. Výhodou je interaktivnost, rozmanitost, kreativní řešení stránek, které vedou k větší motivaci žáků. Nesmíme také zapomenout na výhodu výběru různých zdrojů, takže si žák může najít více vysvětlení stejného gramatického jevu a vybrat si ten, kterému rozumí nejlépe. Samozřejmě je na učiteli, aby žákům doporučil vhodné stránky ke studiu, popřípadě je upozornil na stránky, které jsou nepřesné a zavádějící.

Pojďme se společně podívat na některé webové stránky zaměřené na gramatiku, které mě osobně jako praktikujícímu učiteli přijdou nejpřínosnější. Výčet samozřejmě nebude vyčerpávající, jde spíše o názornou ukázkou práce s nimi.

2.5.1.1 Help for English - Gramatika

(<http://www.helpforenglish.cz/gramatika>)

Obrázek 2.2: Přijímám data od www.helpforenglish.cz

V tomto případě se jedná o velmi pěkně vedenou a přehlednou stránku s příjemným a vtipným grafickým řešením. Na tomto portálu najdeme mnoho různých sekcí, zabývajících se angličtinou z mnoha různých pohledů, jako je část speciálně určená začátečníkům, dále pak sekce Zábava, kde najdeme písničky, vtipy a další možnosti výuky zábavnou formou, sekce Testy, Maturita, Soutěže, Recenze a mnoho dalších. Portál je veden M. Vitem, profesorem anglického jazyka na Filosofické fakultě Univerzity Pardubice a držitelem ocenění Evropský učitel jazyků 2008.

Gramatická sekce je velmi přehledná a učitel zde hned od počátku najde několik návodných znaků pro svou výuku a nemusí se takzvaně proklikávat celým portálem, než najde to, co hledá. Na začátku stránky je seznam osmi základních dělení gramatických jevů, například podstatná jména, předložky, slovesa, vedlejší věty a podobně. Dále je zde rolovací nabídka úrovně, od starter po advanced a další rolovací nabídka, kde mohu vybrat, zda hledám články nebo testy.

Pokud si ale učitel není výběrem jist, jsou pod nabídkou veškeré články i testy uvedeny názvem a stručným popisem. Nevýhodou je, že jsou srovnány dle data, kdy byly vloženy na portál a ne například abecedně nebo podle gramatických jevů. Nicméně i zde je uplatněna přehlednost, tak jako na celém webu. Zda se jedná o text vysvětlující gramatický jev či o cvičení, zjistíme na základě obrázku, který nejdeme hned vedle názvu. Pokud zde vidíme vtipný obrázek svalovce s činkou, jde o interaktivní cvičení, pokud obrázek s názvem GRAMMAR, nalezneme pod názvem článek o daném jevu, obrázek tužky zaškrťávající správnou odpověď naznačuje test. Úroveň obtížnosti také vidíme hned vedle názvu po pravé straně, a pro větší přehlednost jsou jednotlivé úrovně barevně odlišeny.

Začneme články. Na stránce najdeme skutečně nepřehledné množství vysvětlených gramatických jevů. Texty jsou poměrně rozsáhlé, ale zato výborně napsané a upozorňující i na některé výjimky a zvláštní pravidla. Jako nejdůležitější výhodu vidím aktuálnost a jazykovou srozumitelnost pro žáky. Z vlastní zkušenosti vím, že žáci mají tuto stránku moc rádi, protože po přečtení jsou jim některá gramatická pravidla konečně jasná.

Na ukázkou se podívejme na krátký úryvek z článku o přítomném průběhovém času. Vidíme, že je zde užito hovorových výrazů jako „mekáč“ či „hambáč“, ale upřímně si myslím, že bychom se jich ani jako učitelé neměli bát, protože dětem je to opravdu bližší a lépe se s textem ztotožní. Dále je zde ukázána skutečná provázanost s reálným světem (slogan, na který mohou opravdu narazit) a aktuálnost skutečně používaného jazykového projevu (ukázka toho, že neexistuje pouze školní angličtina).

„I'm lovin' it

Měli byste také vědět, že u některých sloves se nepoužívá průběhový čas, ani kdyby skvěle vyhovoval jakémukoliv pravidlu pro používání průběhového času. Jsou to slovesa stavová - popisují pouze STAVY a ty přece nemohou nikdy probíhat. Řadí se mezi ně např. know, believe, understand, hear, like, love... atd. (více o stavových slovesech ZDE.) Jenže potom si dáte u MacDonalda hamburger a všimnete si reklamního sloganu: "I'm lovin' it". Dle všeho, co jste se zatím učili, by to mělo být špatně. Používá tedy tato společnost gramaticky nesprávný slogan? Nikoliv.

Některá stavová slovesa je možné použít v průběhovém čase, pokud silně zdůrazňujete momentální stav. Pokud tedy sedíte 'u mekáče', dáváte si jejich 'hambáče', máte ho 'plnou hubu' a chcete říct, že 'je to fakt super žrádlo', můžete říct "I'm loving it!" Nebo jste na skvělém večírku a výborně se bavíte, tak můžete kamarádovi říct, že je to fakt super zábava - "I'm liking this party!"

Většina gramatik však tento jev nerozebírá či dokonce vůbec nezmiňuje. Mnozí učitelé vám asi řeknou, že je to tak špatně, že u LOVE a LIKE průběhový čas NIKDY být nemůže. Není to pravda, ale přesto bych byl v tomto ohledu velmi opatrný. Je to skutečně použití okrajové, a v žádném testu se nic takového pravděpodobně neobjeví.“⁸

Po přečtení článku vysvětlujícího gramatiku si žáci mohou vyzkoušet své porozumění a

⁸Celý text je dostupný z webové adresy <http://helpforenglish.cz/gramatika/slovesa/casy/pritomne/c2006100401-Pritomny-prubehovy-cas.html>.

znalost v interaktivním cvičení. Výhodou tohoto cvičení je, že zde žák najde okamžitou zpětnou vazbu. Jedná se o cvičení s výběrem z několika možností, které většinou najdeme jako rolovací nabídku. Po výběru odpovědi žák klikne na tlačítko „Vyhodnotit“ a hned vidí, kde měl chyby (červená ikonka), či kde zvolil správnou odpověď (zelená ikonka) a nakolik byl úspěšný (uvedeno v procentech). Mimo to se mu ovšem po najetí myši na jednotlivé barevné ikonky zobrazí krátké vysvětlení, proč byla daná odpověď špatná či dobrá. A v tomto vidím nespornou výhodu oproti jiným cvičením na internetu, protože učitel může bez obav zadat žákům vypracovat cvičení i jako domácí úkol nebo ho mohou použít při samostudiu a přípravě k testu či podobně. Samozřejmě je možné tato cvičení využít i přímo ve výuce, například na interaktivní tabuli, ke které jednotliví žáci přistupují a postupně volí odpovědi a společně řeší daný úkol. Učitel zde nalezne i mnoho různých testů, které může použít i v tištěné formě při svých hodinách. Opět se jedná o cvičení s výběrem z několika možných odpovědí.

2.5.1.2 English on the Internet

(<http://www.aj.cz/grammar.htm>)

Dalším podobně laděným portálem je Angličtina na internetu. Ovšem ani zdaleka se nevyrovná portálu Help for English. Gramatika je zde velmi obecně a stručně vysvětlena a u cvičení nám zcela chybí tolik potřebná zpětná vazba. Pro učitele by mohla mít snad jediný přínos, a tou jsou některá cvičení a testy použitelné v tištěné formě do výuky.

2.5.1.3 Guide to Grammar and Writing

(<http://grammar.ccc.commnet.edu/grammar/index.htm>)

Pro pokročilejší studenty nebo i pro samotné učitele je určen portál Guide to Grammar and Writing. Nejedná se primárně o základy anglické gramatiky, ale spíše o pravidla, která se dají využít při psaní textů. Celý web je rozdělen do několika sekcí, ovšem nás bude pro tuto chvíli zajímat pouze část nazvaná „Word & Sentence Level“. Pokud si v rolovacím menu najdeme odkaz „index“, najdeme zde seznam snad všech gramatických jevů v angličtině, které známe. Jak je již výše uvedeno, nejedná se o základy, ale o podrobné vysvětlení. Stránky jsou pouze v angličtině, tudíž se předpokládá velmi dobrá znalost jazyka. Nicméně pro učitele mohou být stránky výhodné například v případě, že s žáky narazí na nějaký problém či jev, který nezná a může si ho zde najít. Také jsou zde u některých gramatických jevů přehledné, graficky pěkně zpracované tabulky, které by mohl učitel žákům vytisknout a rozdat jako užitečnou pomůcku do hodin. Vedle toho zde najdeme i několik interaktivních testů, neboli „Quizzes“, které mohou být opět učitelem využity pro oživení výuky gramatiky. Ze stránek jsou nadšeni i autoři publikace Internet pro pedagogy J. Zounek a R. Kříž, když píší: *„Guide to Grammar and Writing vám nabízí rovněž seznam knih týkajících se uváděných problémů. A jedna zajímavost na závěr. Máte-li na svém počítači nainstalován PowerPoint, můžete spustit některé výklady v podobě krátké prezentace! To je opravdu paráda. Autoři dále nezapomněli na úsměvné ukázky různých zkomolených slov či „pokroucených“ vět. Zárukou kvality publikovaných materiálů je to, že za*

projektem stojí univerzitní učitelé. Doporučují dva ze dvou autorů této knihy.“ (2001, s. 53).

2.5.1.4 British Council Grammar games

(<http://www.britishcouncil.org/learnenglish-central-grammar-grammar-games-archive.htm>)

Pěkná barevná stránka plná nejrůznějších gramatických her, využitelných ve výuce i pro domácí přípravu studentů. Jednotlivé gramatické jevy jsou zde přehledně řazeny podle abecedy a pod jednotlivými názvy se skrývají hry a kvízy různého typu. Žáci například mohou přeskupovat jednotlivá slova ve větách či slovních spojeních do správného slovosledu, jakoby se jednalo o malé magnety, nebo řadí slova dle zadaných kritérií, doplňují či mění slova nebo celé věty, rozdělují slova dle témat a podobně. Opět je zde velkou výhodou zpětná vazba. Po kliknutí na tlačítko „submit“ se hned ukáže správnost, či naopak nesprávnost odpovědi. Také zde nalezneme ukázkou, jak to mělo být, popřípadě i s vysvětlením.

2.5.1.5 Activities for ESL Students

(<http://a4esl.org/>)

ESL je zkratka, která znamená English as a Second Language, tudíž angličtina jako druhý jazyk. Na této webové stránce nenalezneme žádné vysvětlování ani dlouhé texty, ale je určena pouze na testování. Quizzes jsou zde děleny na úroveň obtížnosti easy, medium nebo difficult, ale bohužel opět chybí zpětná vazba. Jedná se skutečně jen o procvičení s předpokladem, že o daném jazykovém jevu již něco víme. Co ale stojí za povšimnutí, je sekce Bilingual Quizzes, kde najdeme dvojjazyčné testy. Vlastně se jedná o překladové testy, ale je možné si k nim zapnout i zvuk, abychom si ověřili správnost výslovnosti. Grafická stránka je ovšem velmi zanedbána, a proto je stránka vnějškově celkem neatraktivní, což je určitě škoda.

2.5.2 Reading Comprehension (čtenářské dovednosti)

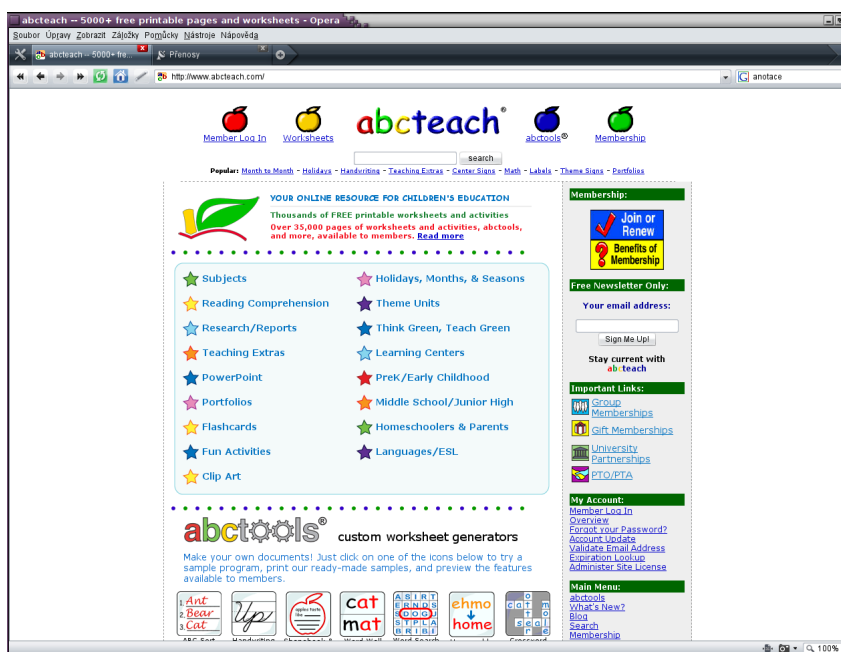
Další nedílnou součástí všech uznávaných certifikátů a zkoušek z anglického jazyka je část nazvaná Reading Comprehension, neboli česky porozumění psanému projevu, jinak také čtenářská gramotnost. I. Procházková (2006) na metodickém portálu RVP říká, že „*součástí pojmu čtenářská gramotnost se stalo i přemýšlení o smyslu přečtených textů a jejich výklad. Na čtení je postupně stále více nahlíženo jako na proces, který vede k osobnostnímu rozvoji čtenáře i k dosahování jeho cílů v různých oblastech života.*“ Ne náhodou se čtenářskou gramotností zabývají nejrůznější světové organizace a věnují jim svůj výzkum (PISA, OECD, PIRLS apod.). Obvykle bývá při zkouškách z cizího jazyka hodnocena nejvyšším počtem bodů a také se od tohoto faktu odvíjí její náročnost. V běžných školních hodinách je možné načíst velkou spoustu textů. Většinou se jedná o texty v úvodech jednotlivých kapitol nebo i v jejich průběhu, či o články v časopisech zaměřených na výuku anglického jazyka, jakým je například v Čechách vydávaný Bridge. V rámci výuky se žáci nejčastěji setkávají s tím, že se určitý text či jeho část nahlas přečte a následně přeloží do rodného jazyka. Tím je zdánlivě vyřešena otázka porozumění. Ale

opravdu text všichni pochopili a vytáhli si z něj potřebné informace? To je možné si ověřit dodatečnými otázkami či úkoly vázanými na text. V některých učebnicích ale podobná cvičení chybí. Správným směrem vykročila poměrně nová sada učebnic z nakladatelství Oxford University Press nazvaná Maturita Solutions. Tyto učebnice se právě nejvíce zaměřují na Reading Comprehension, kde součástí textu jsou již připravené otázky a úkoly.

Internet je v tomto směru ovšem také velmi bohatým zdrojem. Najdeme zde několik vynikajících webových stránek s texty a články nejrůznějších úrovní, ale také následné pracovní listy (worksheets) k nim. Pomocí textů nerozvíjíme pouze gramatickou jazykovou úroveň, ale také zde najdeme mnoho informací týkajících se četných oblastí lidského života, která můžeme následně použít i pro tématické celky či výuku reálií.

2.5.2.1 ABCteach

(<http://www.abcteach.com/directory/readingcomprehension/>)

Obrázek 2.3:

Tato vynikající a velmi užitečná webová stránka by rozhodně neměla učitelům angličtiny uniknout. Vytvořila ji americká učitelka základní školy Sandy Kemsley, která se celý život věnovala dětem a jejich vzdělávání v Michiganu. Dostala nápad na zřízení přehledných stránek pro ostatní učitele, kde by se podělila o své dlouhodobé zkušenosti, a kde by vyučující našli hotové plány lekcí a další pomůcky do hodin. Na domovské stránce ABCteach (<http://www.abcteach.com/>) nalezneme několik odkazů do dalších sekcí, které mohou být pro českého učitele angličtiny velmi zajímavé, i přesto, že se primárně jedná o portál určený učitelům americkým, kteří učí na amerických školách. Jsou to sekce jako například portfolio, theme units, flashcards, fun activities, a další, ale nechybí tu ani samostatná sekce ESL teaching, určena právě učitelům angličtiny jako druhého jazyka. Pod jednotlivými částmi najdeme nepřeberné množství hotových lekcí nebo připravených podkladů do výuky pro předškolní žáčky až po

dospělé studenty. Nejmenším jsou určeny obrázky k vybarvování, krátké texty, barevné plakáty, obrázky se slovy, pro starší studenty jsou zde texty s úkoly či vytvořené powerpointové prezentace. Velkou výhodou těchto stránek je fakt, že se učitel nemusí proklikávat složitě celým systémem, než se dostane k lekcím, které lze stáhnout, ale veškeré dokumenty jsou doslova instantně hotovy pouze pod názvem aktivit ve formátech .doc nebo .odt,⁹ tudíž je možné je ihned vytisknout a použít.

Nyní se ale zaměříme na sekci Reading Comprehension. Vzhledem k tomu, že je web určen učitelům amerických škol, nenajdeme zde naše klasické dělení dle Evropského referenčního rámce, ale dělení dle stupňů amerického školského systému. Tudíž zde najdeme následující položky menu: Grades 2-4, Grades 4-6, K-2, Middle/High School a Pre-K/Kindergarten. Pro českého učitele může být trochu oříšek se v tomto dělení vyznat, ale po pár kliknutích zjistí, že to není nic těžkého. Samozřejmě ale neplatí, že pokud učí například na střední škole, že pro něj a jeho třídu budou vhodné texty pod položkou Middle/High School, protože texty mohou být poněkud náročné. Nicméně krátké zorientování a vyzkoušení stačí k tomu, aby se z této stránky stal velmi užitečný pomocník.

Pokud tedy zvolíme jednu z položek menu dělení, dostaneme se na stránku, která nám nabízí další podadresář, kde si můžeme vybrat, zda máme zájem o fikci nebo fakta. Pod podadresářem ale najdeme již položky (item) s názvy jednotlivých textů a vedle toho krátký popis textu (description). Pokud myší klikneme na název textu, tak se nám hned zobrazí právě jako dokument připravený k vytisknutí. Součástí textu je vždy i worksheet s připravenými kontrolními otázkami k textu, které spolehlivě prověří, zda žáci článek porozuměli. V příloze I. najdete ukázkou jedné z takových lekcí nazvanou „The Pianist“.

2.5.2.2 About.com: English as a 2nd Language

(<http://esl.about.com/od/englishreadingskills/EnglishReadingComprehensionSkillsforESLEFLLearners.htm>)

Dalším zajímavým portálem, byť ne tak přehledným a jednoduchým k použití jako je ABCteach, je About.com: English as a 2nd Language. Stránky jsou bohužel poněkud zahlceny reklamními bannery a dalšími prvky odvádějícími pozornost. Z tohoto důvodu se mohou zdát nepřehledné. Nicméně i zde si můžeme vybrat z nabídky úrovní začátečníci (beginners), středně pokročilí (intermediate) a pokročilí (advanced). Dále zde najdeme i položku Lesson Plans, pod kterou se ovšem neskrývají hotové lekce, ale spíše návody, jak tyto plány tvořit, na co bychom se měli ptát a podobně. Rozhodně to je užitečná pomůcka pro ty učitele, kterým se hotové plány nehodí nebo nelíbí. About.com se také zaměřuje na porozumění obchodní angličtině, mnoho textů je proto označeno jako Business English, což jistě ocení vyučující například na ekonomicky zaměřeném typu škol. Velkou nevýhodou textů je, že nejsou připraveny ve formátu .doc a zobrazují se přímo na webových stránkách, kde ještě navíc obtékají nějaké další odkazy nebo bannery. Učitel tudíž musí nejprve přepíchnout text například do Microsoft Word a potom ještě připojit otázky k textu, které jsou ještě na dalších stránkách. Tento proces může některým učitelům

⁹Jedná se o formáty nejrozšířenějšího textového editoru Microsoft Word nebo OpenOffice.

zbytečně zkomplikovat jejich práci, například pokud mají pomalejší připojení na internet nebo prostě proto, že je to časově náročnější. Naopak jako výhodu bych viděla fakt, že mnoho textů není souvislých, ale jedná se o dialogy, například v obchodě mezi prodávacem a zákazníkem a podobně. V tom spatřuji aktuálnost a propojenost s reálným životem.

2.5.2.3 RHL School

(<http://www.rhlschool.com/reading.htm>)

Posledním zástupcem portálu, zabývajícíím se přímo porozumění čtenému, který zde uvedeme je RHL School. Poměrně přehledná stránka s jednoduchými odkazy na texty s úkoly či otázkami, podobnými těm, které najdeme i na předcházejících dvou portálech. Čím se ovšem tento liší, jsou některé zajímavé úkoly, které rozvíjejí slovní zásobu a učí děti pracovat se slovníkem. Jedná se o články nazvané Word Meanings From Context (odvození významu slov z kontextu věty, či krátké ukázky), Using a Dictionary — Definitions (vyhledávání výrazů ve slovníku pomocí definic) nebo Antonym Crossword Puzzle (křížovka s použitím opaků slov). Další podobné testíky a zábavné doplňovačky, tentokrát více zaměřené na gramatické jevy najdeme v sekci English Basics na hlavní stránce. Pro žáky je určitě tato forma testů zajímavá a velmi přínosná.

2.5.2.4 CNN, BBC

(<http://www.bbc.co.uk/>)

Nedílnou součástí výuky by se mohly stát i aktuální zprávy a dění ze světa, především z anglicky mluvících zemí. V tom jistě pomohou zpravodajské servery jako jsou mimo jiné i BBC a CNN, které jsou nejznámější a nejdostupnější. Sice zde nenajdeme žádné návodné otázky a úkoly, ale rozhodně zde najdeme články, které s našimi životy a životy našich žáků souvisí a mohou být pro ně zajímavé. Pokud si takový článek ve třídě přečteme, může jako vhodná aktivita následovat diskuse nad tématem nebo napsání krátkého shrnutí či eseje.

2.5.3 Listening (poslech)

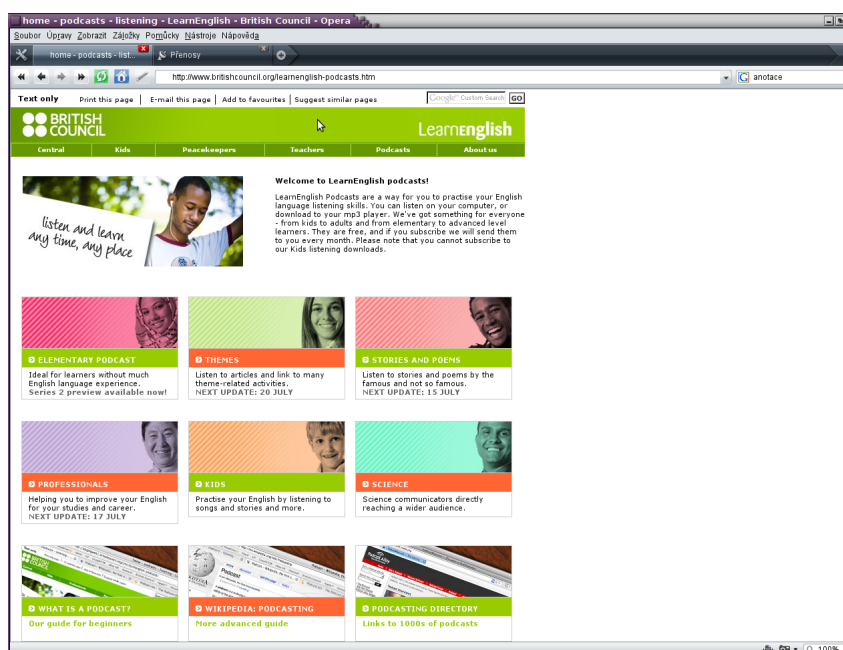
Poslech je jedna z nejtěžších disciplín při učení se cizímu jazyku, přesto se zdá, že je na českých školách trochu opomíjen. Poslech totiž neznamená jen pustit studentům kazetu nebo CD s nahraným zvukem, ale především učitelovo mluvení cizím jazykem během hodiny v co největší míře. Z vlastní zkušenosti ovšem vím, že mnoho učitelů na českých školách mluví v hodinách převážně česky. Přitom poslech by měl být základem výuky. Jak jsme se naučili svůj rodný jazyk, který ovládáme dokonale? Přece tím, že jsme první dva či tři roky našeho života intenzivně poslouchali své okolí a pak postupně začali mluvit. Je jasné, že nežijeme v cizojazyčném prostředí a tudíž nejsme tolik obklopeni cizím jazykem, ale můžeme být. V době moderních informačních technologií to není zas tak nemožné. Můžeme poslouchat cizí rozhlasové stanice, dívat se na zahraniční televizní kanály, pouštět si filmy na DVD v originálním znění a bez titulků, poslouchat zahraniční interprety v mp3 formátu nebo zapnout internet a

číst například zprávy ze světa a k tomu je simultánně poslouchat. Díky různým školním projektům jako je eTwinning je možné navázat kontakty se studenty škol z jiných evropských států a vytvořit interaktivní hodiny s telefonováním přes Skype, které je zdarma. Toto všechno nám umožňuje poznávat jazyk z mnoha různých stran, neslyšet pouze sterilní školní angličtinu, ale i rodilé mluvčí, kteří mluví s chybami, hovorové výrazy, slang či výrazy, které jsou nové a které v učebnicích nenajdeme pro jejich neaktuálnost.

Pro učitele najdeme na internetu mnoho webových stránek zabývajících se poslechem v tom pravém slova smyslu. Novinkou na trhu je ovšem metoda šíření informací zvaná podcasting. Název vznikl spojením slov iPod a broadcasting, ovšem nejedná se o klasický způsob vysílání jako třeba rozhlas. Princip je ale podobný. Představme si to tak, jakoby rozhlasová stanice vysílající nepřetržitě, vyjmula ze svého programu jeden pořad nebo rozhovor a podobně a umístila ho jako samostatný prvek na internet, nejčastěji ve formátu mp3. Podcastingy jsou vytvářeny pro nejrůznější účely a mohou být i na pokračování, například nějakého tématu — od rozhovorů o Harrym Potterovi až po vyprávění o technických novinkách pro programátory v Java scriptu. Existují také programy, díky kterým mohou být podcasty průběžně stahovány, nebo naopak najdeme také programy, které fungují jako hlasové čtečky. Na některých serverech zabývajících se výukou angličtiny přes internet se ovšem rozdíl mezi klasickým poslechem a podcastingem stírá. Důležité ovšem je, že můžeme studenty na podcastingy upozornit a oni mohou i doma poslouchat magazín na téma, které je zajímavá. Další využití najdeme přímo ve výuce, kdy se velmi jednoduchým způsobem mohou žáci nahrávat a pak zpětně poslouchat své chyby. Jediné, co je k tomu potřeba navíc, jsou sluchátka s mikrofonom.

2.5.3.1 British Council - Podcasts

(<http://www.britishcouncil.org/learnenglish-podcasts.htm>)

Obrázek 2.4:

Klasický výukový portál Britské rady nabízí specializované stránky na podcasting. Právě v tomto případě se jedná spíše o běžné poslechy pro začátečníky i pokročilé, najdeme zde zvukové nahrávky na různá témata nebo nahrávky básní a literárních textů. Pravý podcasting zde najdeme v sekci Science, kde se pravidelně objevují příspěvky vědců na rozmanitá témata. Dále si tu můžeme přečíst i články o tom, co to je podcasting s návodem pro začátečníky v tomto oboru, jak s podcastingem pracovat. Nechybí ani speciální sekce s odkazy na tisíce dalších podcastingů. Pro nejmenší žáky tu jsou nahrávky písniček a rýmováček. Téměř všechny poslechy jsou doplněny worksheetsy, takže učitel má opět hotovou a připravenou hodinu bez časové ztráty.

2.5.3.2 *BBC Learning English*

(<http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/language/wordsinthenews/index.shtml>)

O portálu BBC jsme se již zmínili dříve, nicméně šlo jen o zpravodajský server. Tentokrát nám jde o speciální stránky věnované výuce angličtiny — Learning English. I tady nalezneme mnoho zajímavých odkazů nejen na poslechy, ale i na gramatické jevy, hry a kvízy. V sekci Words in the News ovšem nalezneme zprávy či novinky z celého světa, které jsou ještě převedeny do zvukového záznamu, takže student může číst a přitom poslouchat daný text. Také je možné velmi jednoduše článek vytisknout v již připraveném formátu .doc. Na stránkách také najdeme část nazvanou Grammar, Vocabulary and Pronunciation, z které můžeme použít nahrávky správné výslovnosti jak jednotlivých hlásek, tak i celých slov a frází. V tomto ohledu je stránka velmi užitečná i pro úplné začátečníky, kteří se teprve učí anglickou abecedou.

2.5.3.3 *The Bob and Rob Show*

(<http://www.thebobandrobshow.com/website/index.php>)

Velmi vtipně vedená stránka založená na podcastingu, kde vystupují dva učitelé, Američan a Brit. Najdeme zde mnoho odkazů na jejich show na různorodá témata, ale jde pouze o poslech bez možnosti stáhnout si jakýkoliv text. Určitě je vhodné se na tuto stránku podívat třeba se staršími a pokročilejšími studenty, kteří už možná ocení i humor obou učitelů. Nevýhodou ovšem je, že mnoho témat je již v archivu a archiv je zpřístupněn pouze zaregistrovaným uživatelům po zaplacení určitého obnosu.

2.5.3.4 *5 Minute English*

(<http://www.5minuteenglish.com/listening.htm>)

Velmi jednoduchá a praktická stránka, kde rychle najdeme, co hledáme. Neobtěžují nás zde ani bannery ani další odkazy. Prostě jen klikáme na názvy jednotlivých poslechů, u kterých máme i velmi stručný popis, na co je poslech zaměřen. Velkou výhodou těchto poslechů je, že na jedné stránce najdeme poslech, hned pod ním text a pod textem následují otázky na porozumění. Jedinou nevýhodou snad může být fakt, že se jedná o americkou angličtinu, která oproti britské není v našich školách tolik preferována. Nicméně pokud jsou v poslechu některé hovorové nebo

slangové výrazy, jsou vzápětí vysvětleny pod textem, což může žákům opět pomoci s novou slovní zásobou.

2.5.4 Writing (písenný projev)

Sekretářka, student, instalatér, manager, květinářka — ti všichni mají něco společného. Musí umět napsat dopis, objednávku, vzkaz, esej a podobně. Nedílnou součástí výuky cizích jazyků je výuka psaní. Writing je i nedílnou součástí veškerých testů a zkoušek z anglického jazyka, včetně připravované státní maturity. Každý žák či student by měl umět napsat formální dopis, esej či popis, ostatně různé formy psaní se učí i v předmětu český jazyk a slohová práce je také jednou z podmínek k postupu k ústní maturitní zkoušce. S psaním seminárních prací, esejů a odborných argumentací se bude pak setkávat i na vysoké škole a následně, v trochu jiném duchu, i v zaměstnání. Umět vyplnit formulář je nezbytné pro každého občana, s podobnými úkony se setká na každém úřadě, ale například i v hotelu na dovolené, či při psaní životopisu.

Psaní v anglickém jazyce je velmi náročné, oproti mluvenému projevu je každá i sebemenší chybička hned vidět. Ten, kdo si není v angličtině příliš jistý, nemůže užívat rozvitá souvětí, ale jen jednoduché věty. I ty by ale měly být v naprostém pořádku. Proto je na učiteli, aby podobné věci se studenty procvičoval. Writing je ale pro učitele tím nejtěžším v oblasti hodnocení. Někdy je těžké se rozhodnout, zda budeme snižovat bodové hodnocení za každou gramatickou chybu nebo zda spíše ohodnotíme celkové vyznění textu. Zda spíše kladně zhodnotíme fakt, že rodilý mluvčí by porozuměl, byť s gramatickými chybami.

Při výuce psaní nám opět může pomoci internet, kde najdeme spoustu zajímavých nápadů a hotových worksheetů, na kterých si žáci mohou vyzkoušet své literární schopnosti. Díky internetu se ale také můžeme spojit s lidmi z jiných zemí a dopisovat si s nimi, učitel může na tomto základě vytvořit pro žáky projekt. Také si samotný učitel může s žáky dopisovat pomocí emailu nebo v e-learningovém prostředí. Podívejme se tedy na některé webové stránky, které se tímto problémem zabývají.¹⁰

2.5.4.1 *ESL-Galaxy.com*

(<http://www.esl-galaxy.com/writing.html>)

Na domovské stránce ESL-Galaxy.com nalezneme odkazy na téměř 3000 worksheetů ihned použitelných ve výuce. Tyto pracovní listy jsou pro nejrůznější znalostní úrovně a z mnoha odvětví. Úžasné jsou například hry na gramatiku (board games) nebo na slovní zásobu (vocabulary worksheets) Najdeme zde ale i hotové powerpointové prezentace, kterých je tu více jak padesát. Nás budou nyní zajímat ty, které se věnují přímo výuce psaní. Najdeme je v sekci Reading and Writing Exercises na hlavní stránce nebo přímo na výše uvedeném odkazu. Cvičení a pracovní listy jsou zde rozděleny přehledně podle úrovně na elementary and beginners a intermediate. Není jich zde mnoho, ale výhodou je jejich skutečná využitelnost a jednoduchost

¹⁰O portálu Guide to Grammar and Writing jsem se již zmiňovala v kapitole 2.5.1 na straně 27.

použití. Pokud klikneme na některý z odkazů, rozbalí se nám daný worksheet ve formátu .pdf, který je možné ihned vytisknout a použít. Jeden z takových listů najdete jako přílohu II. Pracovní listy jsou velmi pěkně udělané a pro žáky by mohlo být zajímavé s nimi pracovat. Jsou připraveny na různá témata. Například napsat něco o škole, o svém volném čase, o rodině a podobně. Součástí listů jsou i návodné obrázky či slova nebo začátky vět, které pak student doplňuje a domýšlí sám.

Na stránce najdeme také mnoho odkazů na jiné portály a webové stránky, které se zabývají výukou angličtiny. Pozor snad jen na takové odkazy, které jsou spíše reklamního charakteru. Naštěstí je u odkazů vždy stručný popis, o jaké stránce se přesně jedná.

2.5.4.2 *Creative Writing*

(<http://bogglesworldesl.com/creativewriting.htm>)

Pokud se učitelé se svými žáky hodlají věnovat psaní jako literárnímu žánru z oblasti beletrie, je pro ně vhodná webová stránka, kterou najdou pod výše uvedeným odkazem. Jedná se o stránku zabývající se tvůrčím psaním a pod jednotlivými odkazy s tématem díla se skrývá pracovní list se zadáním práce. Jedná se o témata, která jsou dětem blízká, například z pohádkového prostředí. Učitel ovšem také nemusí zahálet a je vyzván, aby se podělil o další nápady na kreativní psaní a po vložení ji autoři stránek převedou do pracovního listu. Práce si pak žáci mohou přiřadit do svého portfolia nebo je vystavit ve škole. Dokonce by mohli vytvořit i knihu s obrázky například pro žáky z nižších ročníků. Tady opravdu záleží na učiteli, jak moc ho taková práce oslovuje a nakolik by se jí rád věnoval a motivoval k ní i své žáky.

2.5.4.3 *About.com: English as a 2nd Language - writing skills*

(<http://esl.about.com/od/writinginenglish/EnglishWritingSkillsLettersResumesandWritingStyle.htm>)

Nedílnou součástí lekcí psaní je také výuka různých stylů a literárních žánrů, kdy v anglicky mluvícím světě mohou být některá pravidla odlišná od těch českých. Známe je to například u psaní dopisů, kdy je v angličtině jasně dané místo pro adresu, datum, oslovení a podobně. S odlišnými znaky se můžeme setkat i při psaní esejů nebo životopisu. Ideální stránkou, která nám na příklad ukáže jednotlivé literární žánry a vysvětlí nám jak se píšou a jaké mají zákonitosti, je stránka věnující se writing skills na portálu About.com, který jsme již dříve zmiňovali. Nalezneme zde odkazy, které začínají slovy How to Write... (česky Jak napsat...). Pod třemi tečkami najdeme výrazy Resume (životopis), Essay (esej) nebo návod na psaní obchodního dopisu a další. Učitel zde najde i návody na to, jak připravit vhodně vyučovací hodinu zaměřenou na psaní.

2.5.4.4 *Englishjet.com*

(<http://www.englishjet.com/englishcoursesfiles/people.htm>)

Velmi užitečná stránka pro všechny učitele anglického jazyka, kteří se nebojí experimentovat v novém internetovém prostředí se svými žáky. Najdeme tu v menu několik sekcí, které

mohou učitelům pomoci při hledání zajímavých lekcí a stránek o výuce anglického jazyka na internetu (sekce Resources) nebo sekci, kde si vyměňují učitelé z různých zemí své nápady na tzv. nástěnce (Noticeboard). Dále tu pod položkou Tests najdou rozřazovací online testy pro studenty ke zjištění jejich úrovně znalostí dle Evropského referenčního rámce. Nás ovšem v tuto chvíli zajímá především položka Penfriends. Po kliknutí na tuto položku se nám zobrazí nabídka, ze které si vybereme, zda jsme dospělými nebo juvenilními dopisovateli nebo zda máme zájem navštívit chatovací místnost (Chat Room). Jedinou překážkou v použití tohoto nástroje je nutná registrace, která je ovšem zdarma a není nijak složitá. Každý žák se musí registrovat sám pod vlastním jménem a heslem, aby si našel nějakého přítele na dopisování. Osobně si myslím, že je tato pomůcka vhodná k oživení běžných hodin, žáci se mohou s učitelem registrovat společně v hodině, společně vybírat dopisovatele a pak si o tom v dalších hodinách povídat a číst si vzájemně dopisy, popřípadě si navzájem opravovat chyby.

2.5.4.5 ICQ, chat room

(např. <http://www.xchat.cz/>)

Moderní a kreativní učitel ví, že jedním z nejrozšířenějších způsobů komunikace nejen žáků je psaní si po ICQ nebo chatování. Zařazení do výuky proto může být velmi přínosné a pro žáky zcela jistě motivující a zábavné. Výhodou také může být, že se žáci dozvědí, že je možné podobné pomůcky využívat i jinak, než jak jsou běžně zvyklí.

Na portálu xchat.cz, který je odnoží serveru centrum.cz, je možné založit chatovací místnost a povídat si v ní neomezeně. Učitel nemusí být ani příliš technicky zdatný, aby chatovací místnost založil a pozval do ní své studenty. Ideální je, pokud se zakladatelem skutečně stane vyučující, který také díky tomu může stanovovat pravidla, sledovat veškerou konverzaci, udávat například téma k hovoru. Psát do chat roomu je možné přímo v hodině, což ovšem vyžaduje přítomnost alespoň několika počítačů s připojením k internetu. Většina škol již má třídy vybavené počítači pro výuku informačních technologií. Také je ale možné zadat téma a nechat žáky, aby se vyjadřovali k problematice postupně z domova. Problém ovšem nastává ve chvíli, kdy některý ze studentů nevlastní počítač nebo není připojen k internetu. Z výzkumu z roku 2005 ovšem vyplývá, že v té době vlastnilo nebo mělo možnost využívat PC 74% obyvatel České republiky a toto číslo každým rokem strmě stoupá (srov. Sak, 2007). Další nevýhodou je fakt, že konverzace v chat roomu může být poněkud chaotická a nepřehledná vzhledem k množství a rychlosti vkládaných dat. Proto je možná vhodnější tuto techniku použít ve třídách s menším počtem žáků. Ve třídě s více žáky by se tento problém ovšem dal ošetřit například tím, že učitel vytvoří více chatovacích místností pro menší skupinky žáků. Žáci mohou komunikovat na stejné téma ve všech skupinách a na závěr by se skupiny sešly již tvář v tvář a problematiku by prodiskutovaly.

Na stránkách xchat.cz také najdeme informace o ICQ. ICQ (zkratka pro I seek you, česky Hledám tě) je software pro tzv. instant messaging. Studenti ve velké míře ICQ využívají v běžné digitální komunikaci se svými přáteli namísto drahého telefonování. Přes ICQ je možné si i volat nebo posílat SMS zprávy. Ve výuce je možné ICQ využít podobným způsobem jako chatovací

místnost, ovšem tento způsob klade větší nároky na učitele a jeho technickou vybavenost. V případě, že by chtěl použít ICQ přímo ve výuce, je nezbytné se domluvit se školním správcem sítě, který by musel nainstalovat příslušný software.

Nemá smysl opovrhovat takovými způsoby komunikace, protože velká část veřejnosti podobný způsob využívá a využívat bude. Hodně ale záleží na technické zdatnosti a kreativitě učitele, jak s tímto nápadem naloží a zda ho vůbec využije.

2.5.5 Speaking (ústní část a realie)

Finálním produktem výuky cizích jazyků by mělo být samostatné používání jazyka studentem, nejčastěji v mluveném projevu. Rozhovor nebo diskuse je i součástí ústní části zkoušky. Většina typů zkoušek z anglického jazyka je ve své konverzační části založena na tématech z každodenního života nebo na realitách anglicky mluvících zemí. Učitel by měl usilovat o co nejširší ústní projev žáka i v běžných hodinách. Někdy je ale pro žáka nemožné mluvit jen tak na zadané téma bez jakékoliv opory. Proto by měl učitel využívat různé obrázky a texty se základními fakty, kde student nejprve získá potřebnou slovní zásobu a informace o tématu. Nekonečným zdrojem takových informací je právě internet. Na vyhledávacím serveru typu google.com najdeme obrázky snad na všechna témata, která si vymyslíme. U informací bychom měli být opatrnější, kvůli jejich často nekvalitnímu zpracování. Určitě je lepší používat ověřené servery nebo stránky specializující se na jednotlivé obory. *„Úplně jinou validitu má například oficiální stránka seriózní vědecké instituce a osobní stránka zcela neznámého člověka. Často pak nezbyvá nic jiného, než porovnávat více různých zdrojů. Je velmi rozumné všechny nalezené materiály podrobit určitému vyhodnocení. Sledovat je třeba především tato kritéria — autor, organizace, důvod publikování (konference, online časopis, výzkumná zpráva, apod.), stáří publikace. Bude-li se jednat o zdroje, které chcete doporučit svým studentům, věnujte pozornost ještě dalším okolnostem — obtížnost cizího jazyka, náročnost použitých odborných termínů, vztah k probíranému tématu, apod.“* (Brdička, 2003, s. 32). Pro to, aby se žák rozmluvil, je nutné, aby dané materiály byly spíše jen návodné, nechaly prostor pro jeho fantazii. Tato část je proto časově nejnáročnější, co se týká učitelovy přípravy hodin. Nejde jen o stažení obrázků a informací, ale i o jejich správné a vhodné zpracování pro výuku. K vhodnému zpracování bychom měli vést i studenty, kteří si připravují pro ostatní ve třídě prezentaci na dané téma. Není nic horšího, než když si student stáhne informace například z Wikipedie, která je plná neověřených a nepřesných informací, vloží je do PowerPointu a aniž by si je pořádně přečetl, mumlá pak něco před tabulí.

Digitální svět lze využít k mluvení i jinak než jen ke stahování návodných informací a obrázků. Existuje mnoho stránek, které jsou plné nápadů a pracovních listů k výuce mluvenému projevu. Také je možné se spojit s nějakou jinou školou, například pomocí eTwinningu, a konverzovat mezi sebou pomocí aplikace Skype, která je lehko dostupná a navíc zdarma. Podívejme se nyní na ukázky stránek, které nám mohou pomoci při přípravě hodin plné mluvení nebo výuky realit.

2.5.5.1 *ESLgold.net*

(<http://www.eslgold.com/speaking.html>)

V horní části stránky najdeme menu, které nás odkazuje na materiály pro výuku angličtiny v různých oblastech. Je tu sekce listening, reading, writing, grammar a podobně. Takové rozdělení je stejné jako rozdělení této metodické příručky, a proto ho považuji z pozice učitele za velmi přínosné. Jednou ze sekcí je i položka speaking. Pod ní najdeme jednoduchou stránku s dvěma kapitolami — ESLgold Resources a Click on the Level You Would like to Study. Jak již název napovídá, v první kapitole jsou rozmanité materiály k výuce mluveného slova, jako například fráze nebo témata ke konverzaci, úkoly a hry na rozmluvení, situace, rolové hry, kvízy a podobně. Poslední odkaz se jmenuje Teaching Speaking a slouží jako metodická příručka pro učitele, který si není jist tím, jak správně konverzaci učit. Druhá kapitola má několik částí, tentokrát vybíráme dle znalostní úrovně od začátečníků po pokročilé. Pod jednotlivými úrovněmi se skrývají úkoly a situace šité na míru pro studenty různého věku a znalostí slovní zásoby. Samozřejmě nechybí ani odkazy na další podobné stránky. Materiály se dají využít různým způsobem, zase záleží na schopnostech učitele. Některé pracovní listy se dají použít přímo ve vyučovací hodině, některé informace je třeba upravit a něco bude v našich podmínkách zcela nepoužitelné. Nicméně se zde najde mnoho zajímavých podnětů a nápadů na výuku a podporu mluvení. Především u frází najdeme i zvukovou nahrávku se správnou výslovností. V hodině může učitel stránku s frázemi otevřít na interaktivní tabuli, poslechnout si s žáky jednotlivé fráze a pak již navrhnout téma ke konverzaci a zadat žákům, aby dané fráze použili. Využití tohoto portálu je ale samozřejmě mnohem širší.

2.5.5.2 *Speak English Today*

(<http://www.speak-english-today.com/>)

Jak jsem již zmiňovala, ideální formou výuky mluvení je hodina, ve které student skutečně hovoří, nejlépe s rodilým mluvčím nebo alespoň s jiným cizincem ovládajícím daný jazyk. Pokud na škole nemáme rodilého mluvčího jako vyučujícího, potom nám i našim studentům může pomoci tato stránka. Je zde popsáno pět jednoduchých kroků, které vedou k tomu, aby se studenti spojili s někým jiným na druhém konci světa a mohli s ním pohovořit.

1. Nainstalujte si nějaký online telefonní systém, který je zdarma. (Autoři doporučují Skype. Zde je nutno, aby se učitel domluvil se školním správcem sítě o připojení.)
2. Zapojte si do počítače sluchátka s mikrofonom.
3. Registrujte se do programu a vyberte si plán. (Je zde nabídka několika plánů. Při výběru záleží na tom, zda si chceme povídat s jinými studenty nebo zda chceme rodilého mluvčího — lektora. Za některé plány se ovšem platí, což je ve školních podmínkách nerealizovatelné. Tudíž je možné si vybrat Plán A, což je konverzace mezi studenty z různých zemí.)

4. Přihlaste se do systému.
5. Vyberte si přítele na konverzaci a mluvte. (Po přihlášení je hned vidět, jací studenti jsou online a z kterých jsou zemí.)

System je to jednoduchý, ovšem myslím, že vyžaduje učitelovu odvahu využít ho přímo ve výuce. Také záleží na technickém vybavení školy a rychlosti připojení na internet, od kterého se odvíjí kvalita příjmu signálu pro telefonickou konverzaci. Není ale od věci, když učitel podobnou pomůcku zná a doporučí ji svým studentům, kteří mají zájem konverzovat, ale nemají s kým a nevědí, jak na to.

2.5.5.3 Factmonster.com

(<http://www.factmonster.com/>)

Obrázek 2.5:

V tomto případě jde vlastně o dětskou encyklopedii, založenou americkými autory. Je ideální pro získávání informací o světě a především o realitách USA. Tím, že je to encyklopedie dětská, je její jazyk upraven na jednodušší angličtinu, tudíž i naši žáci jsou schopni informace získat. Opět zde najdeme několik sekcí, jako například People, World, United States, Music, Science a podobně. Pod jednotlivými sekcemi jsou kapitoly s různými materiály k danému oboru. Většinou zde najdeme i stránku s informacemi zábavného charakteru, hry a kvízy. Ve třídě se dá tato stránka ideálně použít v případě, že jsme se studenty narazili na nějaké téma, potřebujeme k němu více informací, tak se všichni můžeme podívat sem a vyhledat si je na jednom místě. Nezabere to tolik času jako brouzdání po síti a hledání přes vyhledávací servery nebo encyklopedie běžné, kterým by ani studenti nemuseli pro jejich jazykovou složitost rozumět. Samozřejmě je velmi vhodné se stránkami pracovat i při domácí přípravě, a to jak učitele, tak žáka. Je ovšem

na učitelé, aby dětem stránku ukázal a naučil je s ní pracovat. Studenti pak mohou na základě získaných informací zpracovat referát nebo prezentaci na dané téma.

2.5.5.4 *The British Monarchy*

(<http://www.royal.gov.uk/>)

Krásnou stránkou, která nám může pomoci přiblížit život ve Velké Británii a jejím společenství (Commonwealth) je stránka věnovaná a nazvaná „Britská Monarchie“. Najdeme zde veškeré informace týkající se této konstituční monarchie a královské rodiny. Téma je bezesporu jedním ze zásadních při výuce reálií anglicky mluvících zemí. Díky tomu, že se jedná o oficiální stránky, máme jistotu, že fakta nejsou překroucena a zkomolena. Můžete si přečíst o jednotlivých členech královské rodiny, o jejích sbírkách, o korunovačních klenotech a samotném průběhu korunovace, o královských palácích a tak podobně. Zvláštní stránka je věnována tomu, jak to chodí v zemích Britského společenství a jaké pravomoci v jednotlivých členských zemích královna má. „*The British Monarchy nejsou projektem primárně určeným k výuce angličtiny, ale poskytují k ní mnoho podnětů. Vyučujícím nabízí bezplatně širokou paletu informací o britské monarchii, studentům poskytují velmi dobrý základ k zpracování různých referátů či maturitních otázek.*“ (Zounek, Kříž, 2001, s. 55). Velmi podnětná a použitelná přímo ve výuce může být nabídka krátkých videí o britské monarchii, například dokument o střídání stráží před Buckinghamským palácem nebo záznam projevu královny k ozbrojeným silám Jejího Veličenstva.

Závěr

Existuje-li nějaký sporný problém řešený pedagogickými pracovníky, pak je to zcela jistě i otázka využití internetu ve vyučovacím procesu. Někteří jej zarytě odmítají, jiní hledají způsoby, jak internet použít. Jisté je ovšem to, že internet tu je přítomen a stále se bude technologicky vyvíjet téměř k dokonalosti. Je komunikačním nástrojem číslo jedna a nelze tento fakt přehlížet. Není proto možné, aby byl přehlížen učiteli, nositeli vzdělanosti.

Z pedagogického hlediska jde stále ještě o oblast ne zcela probádanou, ale je nutné ji zkoumat a snažit se jí zapojovat do výukových struktur. Využití internetu ve výuce určitě není spásné, ale učitel by se měl naučit hledat „zlatou střední cestu“ v jeho používání. Z tohoto hlediska se proto spíše přikláním k využívání blended learningu.

Také je potřeba, aby byly vydány metodologické příručky a učitelé byli na svou novou roli průvodce dostatečně vzděláváni a připravováni již od svého studia. Snaha příslušných úřadů tu je, ale jaksi nestíhá jít ruku v ruce s vývojem informačních a komunikačních technologií. Je potřeba pružněji reagovat a podporovat v tom i jednotlivé učitele.

Od učitelů pak musí vzejít iniciativa směrem ke studentům v podobě výuky informační výchovy, která se ukazuje jako nezbytná součást dnešní vzdělanosti člověka. Student by měl být učen, jak správně přistupovat k informacím a jak je hodnotit, třídít a používat. Zdá se, že je to jedna z hlavních dovedností člověka pro jeho budoucí úspěch v informační společnosti.

V praktické části by se samozřejmě dalo pokračovat nekonečnou řadou odkazů na webové stránky pomáhající učiteli v jeho výuce cizího jazyka, ale to nebylo cílem této práce. Šlo spíše o naznačení širší problematiky a o ukázkou některých forem výuky pomocí počítače a internetu.

Práce není zcela jistě dílem vyčerpávajícím, uvědomila jsem si při ní, jaké nedostatky ještě pedagogická věda má v této oblasti, jak těžká to ještě bude práce, než se pohneme kupředu, než učitelé začnou vnímat internet jako skvělého pomocníka.

Seznam použité literatury

BLÁHOVÁ, J. Technologie jako podpůrný prostředek rozvoje autonomie - přání či skutečnost?. In *Autonomie a cizojazyčná výuka : Autonomie v teorii, edukační praxi a lingvodidaktickém výzkumu, sborník příspěvků z mezinárodní konference*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 285-291.

BRDIČKA, B. *Role internetu ve vzdělávání : Studijní materiál pro učitele snažící se uplatnit moderní technologie ve vzdělávání*. Kladno : AISIS, 2003. 122 s. ISBN 80-239-0106-0.

ČERNOCHOVÁ, M., KOMRSKA, T., NOVÁK, J. *Využití počítače při vyučování : náměty pro práci dětí s počítačem*. Praha : Portál, 1998. 168 s. ISBN 80-7178-272-6.

DOBROVSKÁ, D., SEMRÁD, J., VOBOŘILOVÁ, J., VANĚČEK, D., ANDRES, P. Pedagogic and Psychological Aspects of Applying Multimedia in Teaching. In *Information and Communication Technology in Education*. Ostrava : Ediční středisko TU Ostrava, 2003. s. 142-146. ISBN 80-7042-888-0.

DRAHOVZALOVÁ, M. *Internet ve výuce*. Moderní vyučování. 2001, roč. 7, č. 2, s. 10.

ĎURIČ, L. *Úvod do pedagogické psychologie*. 1. vyd. Praha : SPN, 1979. 288 s. ISBN 14-699-79.

JANÍKOVÁ, V. Autonomní učení a cizojazyčná výuka : Pedagogická, psychologická, společensko-politická a lingvodidaktická východiska v historizujícím pohledu. In *Autonomie a cizojazyčná výuka : Autonomie v teorii, edukační praxi a lingvodidaktickém výzkumu, sborník příspěvků z mezinárodní konference*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 19-39.

KALHOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. 2. vyd. Praha : Portál, 2009. 447 s. ISBN 978-80-7367-571-4.

KUSALA, J. *Internet ve škole : možnosti využití informací z internetu ve výuce*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2000. 69 s. ISBN 80-7168-709-X.

LÍŠKOVÁ, J. Efektivita e-learningu ve výuce německého jazyka. In *Autonomie a cizojazyčná výuka : Autonomie v teorii, edukační praxi a lingvodidaktickém výzkumu, sborník příspěvků z mezinárodní konference*. Brno : Masarykova univerzita, 2006, s. 293-302.

MARCH, T. *Why WebQuest? : an introduction*. Bright ideas for education [online]. 1998 [cit. 2009-07-06]. Dostupný z WWW: <http://www.ozline.com/writings/intro_wq.php>.

MŠMT. *Škola pro 21. století \Škola 21\ : Akční plán pro realizaci „Koncepce rozvoje informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání pro období 2009 – 2013”* . Hausner, M.. Praha : [s.n.], 2009. 36 s. Dostupný z WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/tiskove_zpravy/Akcni_plan_Skola_21.pdf>.

MUDRÁK, D. *E-portfolio jako součást online vzdělávacího prostředí*. In Konference Silesian Moodle Moot [online]. 2008 [cit. 2009-07-05]. Dostupný z WWW: <http://handicap.vsb.cz/wiki/images/e/ed/David_Mudrak_SMM.pdf>.

NÁRODNÍ PODPŮRNÉ STŘEDISKO pro eTwinning v ČR. *eTwinning – vzdělávací projekty škol v Evropě/Česká republika*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 106 s. Dostupný z WWW: <http://www.etwinning.cz/data/docs/publikace07/publikace_web.pdf>. ISBN 978-80-7367-332-1.

NOVÁČKOVÁ, J. Přednosti a rizika různých forem hodnocení žáka. In *Čítanka pro přemýšlivé učitelky a učitele*. Praha : Kritické myšlení, 2007, s. 75-79.

PODEPŘELOVÁ, A. *Moderní učitel se multimediálních technologií nebojí!?*. Učitelské listy [online]. 2009 [cit. 2009-07-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.ucitelske-listy.cz/2009/05/alena-podeprelova-moderni-ucitel-se.html>>.

PROCHÁZKOVÁ, I. *Co je čtenářská gramotnost, proč a jak ji rozvíjet?*. RVP.cz [online]. 2006 [cit. 2009-07-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rvp.cz/clanek/446>>.

RAMBOUSEK, V., et al. *Praktické činnosti pro 6.-9. ročník základních škol : práce s počítačem, 1. díl*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2003. 191 s. ISBN 80-7168-873-8.

RŮŽIČKA, O. *Internet pro učitele*. 1. vyd. Praha : Computer Press, 2001. 92 s. ISBN 80-7226-531-8.

SAK, P., et al. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0.

SINGULE, F. *Současné pedagogické směry : a jejich psychologické souvislosti*. 1. vyd. Praha : SPN, 1992. 54 s. ISBN 80-04-26160-4.

ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet : děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha : TRITON, 2003. 158 s. Psychologická setkávání; sv. 6. ISBN 80-7254-360-1.

TURKLE, S. *Life on the screen*. New York : Touchstone Books, 1998. ISBN 0684833484.

VALENTA, J., et al. *Pohledy – projektová metoda ve škole a za školou*, Praha : IPOS Artama, 1993. ISBN 80-7068-066-0.

VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H., et al. *Pedagogika pro učitele*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2007. 404 s. ISBN 978-80-247-1734-0.

VÚP v Praze. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha : Tauris, 2005. 125 s. Dostupný z WWW: <http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV_2007-07.pdf>. ISBN 80-87000-02-1.

ZLÁMALOVÁ, H. *Distanční vzdělávání a eLearning : učební text pro distanční studium*. 1. vyd. Praha : Univerzita Jana Ámose Komenského, 2008. 144 s. ISBN 978-80-86723-56-3.

ZOUNEK, J., KRÍŽ, R. *Internet pro pedagogy : Jak hledat a najít*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2001. 136 s. ISBN 80-247-0044-1.

Přílohy

Seznam příloh

1. „The Pianist” - ukázková lekce z portálu ABCteach zaměřená na čtenářské dovednosti
2. „What we do at school” - ukázková lekce z portálu ESL-Galaxy.com zaměřená na písemný projev

NAME _____ DATE _____

THE PIANIST

My name is Mia Lynne Lindstrom. I am a pianist. I began studying the piano when I was three years old. I am ten years old now. I play the piano in the junior orchestra at the community college. We give a concert twice a year. I am always practicing new music for the next concert. During the school year, I take four piano lessons every week from my piano teacher, Mrs. Taylor. Mrs. Taylor teaches piano lessons at the college. In the summer, I take two lessons every week. I practice playing the piano about ten hours every week. I practice very hard because I want to learn everything about playing the piano. The piano is a very interesting instrument to play. I like reading the notes, moving my fingers on the keys, and hearing the beautiful music. It is sometimes difficult, but I always practice until I can play the music perfectly. I am not sure what I want to be when I grow up. I do know that playing the piano will always be a major part of my life. It is very special to me.

ANSWER THE QUESTIONS.

1. Where does Mia take her piano lessons every week?
 - a. at her elementary school
 - b. at home
 - c. at the community college
 - d. none of these

NAME _____ DATE _____

2. How long has Mia been taking piano lessons?
 - a. five years
 - b. ten years
 - c. eight years
 - d. seven years

3. How many hours a week does Mia practice the piano?
 - a. two hours
 - b. five hours
 - c. ten hours
 - d. twelve hours

4. Mia practices the piano because _____.
 - a. her parents require her to practice
 - b. Mia wants to learn everything about the piano
 - c. Mrs. Taylor requires her to practice
 - d. she wants to be a piano teacher one day

5. The music Mia practices for the orchestra concerts _____.
 - a. is probably difficult
 - b. is very easy to learn
 - c. is not interesting to Mia
 - d. is boring

6. Mia feels that the piano _____.
 - a. is an interesting instrument to play
 - b. will always be a part of her life
 - c. requires hours of regular practice
 - d. all of the above

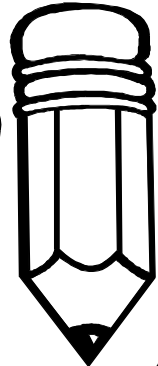
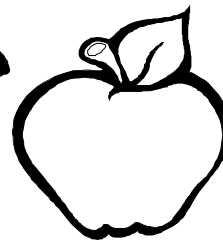
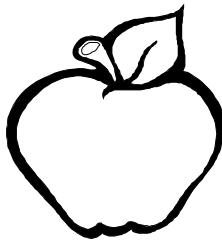
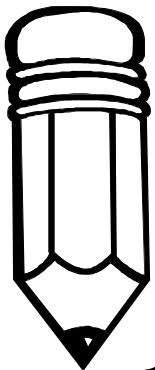
NAME _____ DATE _____

ANSWERS TO THE PIANIST

1. c
2. d
3. c
4. b
5. a
6. d

What we do at school

Copyright © Futonge Kisito 2007 www.esl-galaxy.com & www.english-4kids.com

NAME: _____

At school we usually study, play and make new friends.

Our extracurricular activities include sport _____

At school we can also make new friends. My friend at school is _____

Last semester _____

